Ніва

Тыднёвік Беларускага грамадска-культурнага таварыства

№ 36(967) ГОД XIX БЕЛАСТОК 8 ВЕРАСНЯ 1974 г. ЦАНА 60 гр.

З „ЭЛЕГІІ СТАРОГА САДУ“

Я зноў прыйшоў у наш зарослы сад,
дзе пахне зазімкам і лісцем прэлым.
Ён не такі, як дваццаць год назад.
Ён,
як і я,
здаецца пастарэлым.

Мне вусцішна між яблыняў ступаць,
страсаць з галін абуджаныя згадкі,
І за спіной не веснічкі рыпаць,
а памяці разгойданыя кладкі...

Ты помніш сад,
парэчкамі зарослы,
дзе ля паркана быў куток таемны,
куды ўцякалі мы з табой штовечар
ад пільных матак і сяброў цікаўных?
Ты помніш?..
Там нас хавала яблыня старая,
мы слухалі маўчанне цёплай ночы,
і я нямеў,
калі плячом гарачым
ты прыпадала да майго пляча.
Там я аднойчы
пры святле маланкі,
як цуд, нікім не зведаны,
убачыў
твае блакітныя, як неба, вочы
і белыя, як яблыкі, калені.
На круглыя,
як белыя налівы,
клаў галаву я на твае калені
і пў каўшом Мядзведзіцы Вялікай
тваё такое блізкае дыханне,
наіўны і салодкі наш спалох.
І валасоў тваіх густая хмара
мне засланяла і зямлю, і неба —
і гасла ўсё ў вачах,
і толькі вусны,
твае сляпыя і сухія вусны,
як месяц,
прабіваліся праз цемру
і зноў вярталі мне ў душу святло...
Ты помніш?..
Растуць парэчкі ў садзе, як калісьці.
А ля паркана —
восеньскае лісце...
Сюды з табой штовечар мы ўцякалі
ад пільных матак і сяброў цікаўных.
Тут пры святле маланкі я аднойчы
зірнуў табе ў спалоханыя вочы...

Стаіць пад ветрам яблыня старая,
Ні павуцінкі
на галінках голых...
А я вачамі маладымі бачу
два белыя налівы...

Генадзь Бураўкін

СУСТРЭЧЫ З ЗЕМЛЯКАМІ

Сямейны партрэт Верамеюкоў

Найперш я разгубіўся і ніяк не мог зразумець, колькі душ у сям'і **Анісіі і Карніла Верамеюкоў** з вёскі Аўгустова ў Бельскім павеце. Дык цётка Анісія яшчэ раз цярпліва пералічвала на пальцах.

— Пажаніліся мы ў 1931 годзе, — гаварыла яна, — а праз год нарадзілася ў нас адразу пара: **Уладзімір і Васіль**. Васілёк нам памёр, нават паўгода не дажыўшы, а Валодзя цяпер у нас галоўным гаспадарам стаў. Вайна перашкодзіла яму ў навуцы. Калі ён меў пайсці ў школу, дык якраз Германія напала на Польшчу. Вось ужо трэцяе наша дзіцё — дачка, **Лідка** — інжынерам стала. Цяпер яна ў Варшаве жыве, а па мужу называецца Ольбрысь.

Не я наведаў.

— Сапраўды, я першая ў нашай шматлікай сям'і распачала навуку ў сярэдняй і вышэйшай школах. Зразумела, што лёгка не было. Ці варта аднак успамінаць усё гэта? Было — прайшло. Ад сёмага класа вучылася я ў Бельску, у агульнаадукацыйным ліцэі. Верыць не хочацца, прайшло ужо звыш 20 год. Дзень у дзень бегала з Аўгустова ў Бельск і назад. Зайздросціла тым, хто меў веласіпед... А нас было за многа, каб усім пакупляць гэтыя цудоўныя, як мне здавалася, машынкі...

Затое цяпер інжынер-канструктар Лідзія Ольбрысь ездзіць у родную вёску ўласным аўтамабілем.

— Чаму вы выбралі прафесію будаўніка? — пытаю. — Гэта ж тыпова мужчынская прафесія.

— У той час, калі я адпраўлялася ў Варшаўскую палітэхніку, — гаворыць яна, — панавала мода на тое, каб падмяняць мужчын у іх занятках. Памятаеце лозунг: **„Дзяўчыны на трактары!“**? Але, гаворачы ўсур'ёз, я заўсёды болей любіла матэматыку і фізіку, чым літаратуру і гісторыю. І выбару свайго не шкадую...

Магістр інжынер Лідзія Ольбрысь-Верамеюк з'яўляецца старшым праектантам вядомай у краіне і за мяжой будаўнічай фірмы „Мостасталь“. Працуе у Цэнтральным даследча-праектным аддзяленні. За ёю ўжо 17 гадоў прафесіянальнага вопыту і шмат розных адказных праектаў, між іншым, падвесная дарога ў курортным горадзе Карпач, мост пад Цытадэляй у Варшаве, будынкі розных прадпрыемстваў у Варшаве, Рэшалю, Чэнстахове, Седльцах і іншыя аб'екты...

Цётка Анісія адкладае вось чацвёрты палец. На яго прыпала дачка **Марыся**, цяпер па мужу Залеўская, а па прафесіі **магістр фармацыі**. Разам з мужам, лекарам, працуе ў Ольштыне.

— У нашай сям'і — гаворыць яна, — здаралася і так, што адначасова вучыліся ў вышэйшых школах аж тры асобы. Ад бацькоў вялікай дапамогі не

Анісія Верамеюк — сялянка з вёскі Аўгустова, якая нарадзіла адзінаццаць дзяцей.

маглі мы спадзявацца. Дык неадночы па цэлых тыднях прыходзілася на абед і вячэру есці жараную цыбульку.

Цяпер кожны куток яе ўтульнай кватэры ў новым будаўніцтве сведчыць аб высокім узроўні іх быту.

Працяг на стар. 4

З МІНУЛАГА РАБОЧАГА КЛАСА БЕЛАСТОЧЧЫНЫ

Упершыню ў гісторыка-сацыялагічнай літаратуры склад і ўмовы жыцця рабочага класа Беласточчыны сталі тэмай спецыяльнага, грунтоўнага навуковага даследвання: у Дзяржаўным навуковым выдавецтве выйшла абшырная манаграфія Юзэфа Каі „Рабочы клас Беласточчыны 1929—1939. Структура і ўмовы жыцця“[1].

Ва ўступе аўтар прыгадвае асноўныя этапы развіцця рабочага класа Беласточчыны і яго рэвалюцыйнага руху канца XIX і першай чвэрці XX стагоддзя і падкрэслівае, што побач з Камуністычнай партыяй Польшчы вялікую ролю ў ім адыгралі Камуністычная партыя Заходняй Беларусі, Беларуская сялянска-рабочая Грамада і Беларускі сялянска-рабочы пасольскі клуб „Змаганне“.

У раздзеле „Колькасць, склад і структура рабочага „класа“ знаходзім вельмі падрабязны аналіз скрупулёзна сабраных з розных крыніц дадзеных аб стане гаспадаркі Беласточчыны ў апошнім даваенным дзесяцігоддзі, колькасці насельніцтва і ўзроўні яго жыцця. Для нашага чытача цікава ведаць, што ў 1931 годзе ў Беластоцкім ваяводстве, якое тады займала 32 441 квадратны кіламетр, пражывала 1 мільён 643 тысячы 900 чалавек насельніцтва, у гэтым ліку было 269 тысяч 600 чалавек беларусаў праваслаўнага веравызнання. Гэты лік беларускай нацыянальнай меншасці не з'яўляецца поўным, бо аўтар не акрэслівае колькасці беларусаў каталіцкага веравызнання. Рабочыя разам са сваімі сем'ямі складалі ў той час 315 тысяч 187 чалавек, а 13,2 прац. гэтай колькасці — гэта былі рабочыя праваслаўнага веравызнання, г. зн. у асноўным беларусы. У адносінах да нацыянальных меншасцей, асабліва яўрэяў і беларусаў санацыйны ўрад праводзіў палітыку дыскрымінацыі. Беларусам цяжка было знайсці працу, а калі яна і была, дык самага найніжэй аплочваемага гатунку, найгоршая. Не дзіва, тады, што колькасць беспрацоўных беларусаў была надта вялікая.

Раздзел „Становішча на рынку працы“ прысвечан аналізу колькасці месц працы ў нашым ваяводстве, беспрацоўю, эміграцыі рабочых і сялян за мяжу ў пошуках кавалка хлеба і вяртанню эмігрантаў, што і па-за межамі краіны, у тагачасным капіталістычным свеце, не змаглі знайсці прытулку. Варта прыгадаць, што паводле ацэнкі Ваяводскага ўпраўлення ў 1939 годзе на вёсках Беласточчыны было каля 160 тысяч „лішніх“ асоб, а ў гарадах без працы знаходзілася ў сярэднім кожны год 9 тысяч рабочых. Такі стан ствараў для капіталістаў і абшарнікаў надта выгадную сітуацыю для неабмежаванага вызыску.

На працягу дзесяці год (1928—1937) акруговыя інспектараты працы адначасова выпадкі злоўжывання прадпрыемстваў у адносінах да сваіх працаўнікоў. Якраз аналіз адносін паміж прадпрыемствам і працаўнікамі знаходзім у раздзеле „Прававое становішча“, і з яго вынікае, што гэтак званае „права працы“ ў даваеннай Беласточчыне было проста мёртвай літарай, фармальнасцю, з якою ніводзін фабрыкант ці абшарнік амаль не лічыўся.

(Працяг на стар. 2)

Дом культуры ў Чаромсе ● З тысячагоддзя Віцебска ● Водпуск у Румыніі ● З мінулага Крынак і ваколіцы ● Бельскі беларускі ліцэй ● Мастак з Ляўкова ● Гапка збіраецца на баль ● Весткі з Сямяціч, Саколкі, Дубіч Царкоўных, Зубава, Бельска, Чыжоў, Махнатага, Шліпкаў, Спічак, Белавежы і інш. ● Песня „Tyle słońca w całym mieście“.

З ПЕСНЯЙ НАСУСТРАЧ XXX-ГОДДЗЮ ПНР

Калектыў з Орлі — удзельнік сёлетняга фінальнага агляду БГКТ.

Фота А. Карпюка

(Працяг са стар. 1)

З МІНУЛАГА РАБОЧАГА КЛАСА БЕЛАСТОЧЧЫНЫ

„Матэрыяльнае становішча" — гэта раздзел, прысвечаны разгляду стану заробкаў, коштаў утрымання, бяспекі і гігіены працы, а таксама жыллёвых умоваў рабочых. Асабліва ў цяжкім палажэнні былі сем'і беспрацоўных рабочых, жылі яны ўпрогаладзь, або карміліся толькі бульбай. Амаль што не было лекарскай апекі, а калі з рабочым у часе працы здарыўся няшчасны выпадак, атрымаць пенсію па інваліднасці было надта цяжка. У даваеннай Беласточчыне пераважалі кватэры з 1-2 памяшчэннямі, малыя, цесныя, без вады і якіх-колечы санітарных абсталяванняў. „...71 прац. агульнай колькасці жыхароў ваяводства займала кватэры з 1—2 памяшчэннямі, 26 прац. з 3—4 памяшчэннямі і толькі 2,8 прац. жыхароў мела большыя кватэры", — піша Ю. Кая.

Варта прыгадаць, што ў 1937/38 навучальным годзе не хадзіла ў школу ў Беластоцкім ваяводстве 31 тысяча дзяцей ва ўзросце ад 7 да 13 год, гэта складала 13,3 прац. агульнай колькасці дзяцей, абавязаных да вучобы ў школе. Сярод жа дарослых кожны чацвёрты жыхар Беласточчыны быў непісьменным, а ў Сакольскім павеце стан непісьменных складаў 37,7 прац. агульнай колькасці жыхароў. Нягледзячы на тое, што ў ваяводстве было амаль 300 тысяч беларускага насельніцтва, тут не працавала ніводная школа, у якой навучалася б беларускай мове. Гэтыя і мноства іншых праблемаў разглядаюцца ў раздзеле „Асвета і магчымасці прафесіянальнага і культурнага росту".

Не лепш выглядала справа таксама і з аховай здароўя, калі ў 1937/38 г. у ваяводстве працавала ўсяго 414 лекараў і на кожнага з іх прыходзілася па 3 969 жыхароў. Справы стану аховы здароўя разглядаюцца ў раздзеле спецыяльна прысвечаным гэтай тэме.

Заключны раздзел працы прысвечан агляду забастовачнага руху на Беласточчыне.

Аўтар прыводзіць таксама надта багаты спісак крыніц, з якіх пачарпнуў дадзеныя, выкарыстаныя ў манаграфіі. Гэта таксама вельмі каштоўны ўклад у бібліяграфію Беласточчыны, якой, на жаль, да гэтай пары няма.

Праца Ю. Каі, з'яўляючыся другой па чарзе і другой у бягучым годзе выдадзенай Цэнтрам навуковых даследванняў у Беластоку кнігай у серыі даследванняў і манаграфій, у вельмі карысным святле прадстаўляе наш малады, але надта ж пладавіты навуковы цэнтр. Гэта прарочыць і на будучыню, што ад яго можна спадзявацца і далейшых адкрыўчых і салідных публікацый. (мг)

Józef Kaja, Klasa robotnicza Białostocczyzny 1929—1939. Struktura i warunki bytu, PWN, Warszawa 1974, stronic 208, cena 48 zł.

Сярод беларускіх велагоншчыкаў

ШЫРОКАЙ ДАРОГІ...

Нядаўна дарогамі Літвы і Польшчы праімчала чарговая Балтыйская велагонка дружбы. З'яўляецца яна аглядам маладых велагоншчыкаў Польшчы, Савецкага Саюза, Чэхаславакіі, ГДР і Венгрыі. У гэтым цікавым спартыўным мерапрыемстве гартавалі свае майстэрства будучыя куміры шашы: С. Шозда, Т. Мытнік, В. Нялюбін, А. Пікус і іншыя.

Сёлетняя велагонка была дзесятай па чарзе і праходзіла на шляху Вільнюс-Гданьск. Сярод 12-ці каманд, якія ўдзельнічалі ў ёй, была і зборная Беларусі. Беларускія спартсмены ўжо некалькі разоў спрабавалі сваіх сіл у гэтым спаборніцтве веласіпеднай моладзі, але дагэтуль без больших поспехаў.

— Як у гэтым годзе? — пытаю трэнера зборнай БССР — Сяргея Юшкова — на мэце VI этапа ў Ломжы.

Даведаўшыся, што я карэспандэнт беларускага часопіса, ён усміхаецца і гаворыць:

— Беларускія велагоншчыкі, якія выступалі да гэтага года ў Балтыйскай велагонцы дружбы не выдзяліліся шмат чым. Сёлета мы сабралі даволі моцны калектыў. Хлопцы, прадстаўцеся!

Шымановіч... Дайдаў... Дэжыц... Ушыкаў... Бакуланаў... Радзец — запісваю прозвішчы маладых спартсменаў. Пасля гэтага Сяргей Юшкоў працягвае сваю думку:

— І таму маю права спадзявацца добрай язды ад сваіх падначаленых.

— Але, пакуль што, не едзецца вам найлепш. Учора ў Беластоку нікота з вас не было ў першай групе?

— Стартавалі мы даволі ўдачна, Шымановіч заваяваў другое месца на першым этапе. Потым аднак было горш, праследвалі нас выпадкі і дэфекты. На шчасце ўсё гэта за намі. Цяпер мы едзем усё лепш.

— Вы ўжо два дні ў Беластоцкім ваяводстве, якія ўражанні вы вязеце ад нас?

— Сустракаем усюды цёплы, сардэчны прыём. Рады вітаючых людзей уздоўж усёй дарогі, прыгожа прыбраныя гарады і вёскі, добрая арганізацыя сведчыць аб тым, што велагонка дружбы карыстаецца ў Польшчы вялікай папулярнасцю. Мы будзем прыемна ўспамінаць вашу краіну.

Дзякуючы за размову, прашу беларускіх спартсменаў зрабіць памятную фатаграфію для „Нівы".

— Мы фатаграфаваліся пасля першага, добрага для нас этапа і потым былі самыя няўдачы, — уключаецца ў размову адзін з каманды.

— Хлопцы, станавіцеся! — моцна, як у час язды, загадвае Сяргей Юшкоў. — Гэта ж спецыяльна для нашых братоў у Польшчы.

І хлопцы пазіруюць перад фотаапаратам.

— Дзякую за фатаграфію. Спадзяюся, прынясе вам шчасце. Шырокай дарогі! Да сустрэчы ў наступным годзе!

— Дзякуем, прывітанні чытачам „Нівы".

*

Здымак аказаўся шчаслівым. Зборная Беларусі паехала далей вельмі добра. Дабілася яна высокага, шостага месца ў камандным заліку, а яе член, Ізот Ушыкаў, заняў дасканалае, чацвёртае месца ў індывідуальным заліку.

Гутарыў **Л. Ваўранюк**

Велагоншчыкі БССР на мэце VI этапа ў Ломжы. Фота **З. Зарэмбы**

TELEWIZJA WARSZAWA

Niedziela 8.IX. 6.50 Kurs Rol. 7.55 Przyp., radz. 8.05 Bieg po zdrowie. 8.15 Pr. dnia. 8.20 Antena. 8.35 Teleranek. 9.25 Now. w domu i zagr. 9.50 Centralne Dożynki. 13.00 Dziennik. 13.20 Legendy — film dok. 13.50 Dla dzieci. 14.30 Ex libris. 14.40 Postaw się, nie zastaw się. 15.30 Refleksje ob. 15.45 Los. Toto — Lot. 16.00 Mistrzostwa Europy w lekkoatletyce — finały. 18.40 Skarb z Penagiuriszte — film. 19.00 Wystąpienie Amb. Korei 19.15 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.20 Jordanka Christowa — recital pios. 20.40 Zgadnij, kto przychodzi na obiad — film fab. USA. 22.25 Sport.

Poniedziałek 9.IX. 13.25 Tech. Rol. Wskaz. metod. 16.10 Pr. dnia. 16.15 Oferty. 16.30 Dziennik. 16.40 Zwierzyniec. 17.25 Echo stad. 17.50 Kur. Maz. 18.05 Kobieta w karykaturze. 18.20 Kr. Warsz. i Maz. 18.40 Dobrej drogi Bułgario — pr. dok. 19.10 Wystąpienie Amb. Bułgarii. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.20 Teatr Faktu: I. Radojew — Czerwone i brunatne. 21.55 Światłoczuły notatnik. 22.40 Dziennik.

Wtorek 10.IX. 7.00 Tech. Rol. Wskaz. metod. 10.00 Dla szkół (kl. IV) J. pol. Z Syrenką w herbie. 11.05 Dla szkół: (kl. III lic.) J. pol. H. Ibsen „Nora". 11.40 Siedem romansów Donii Juanity — film NRD. 13.45 Tech. Rol. Chem. 14.30 Botanika. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla dzieci. 17.05 Witold Gruca. 17.35 Studio Tel. Mł. 18.20 Kr. Warsz. i Maz. 18.40 Pol. Film Dokument. „Akcja Dorsze". 19.15 Przyp., radz. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.20 Siedem romansów Donii Juanity — film NRD. 21.15 Sport. 21.25 Interstudio. 21.55 Recital S. Krajewskiego. 22.25 Dziennik.

Środa 11.IX. 6.30 Tech. Rol. Chem. 7.00 Botanika. 7.30 Trylogia o Maksymie — cz. I — film fab. radz. 9.00 Dla szkół: Chem. (kl. VII) Czym są metale. 10.00 Dla szkół: (kl. VII) Fiz. Siły i maszyny. 11.05 Dla szkół: (kl. VII) Hist. Jan Henryk Dąbrowski. 12.00 Dla szkół: (kl. VIII) Chem. Ropa naftowa. 12.45 Tech. Rol. Hist. 13.25 Upr. roślin. 16.25 Pr. dnia. 16.40 Dla mł. widzów. 17.10 Inf., Tow., Prop. 17.25 Los. Mał. Lot. 17.35 Z cyklu: Zapisane w pamięci — Litery. 18.05 „Mity" K. Szymanowskiego. 18.30 Kr. Warsz. i Maz. 18.50 Moda Polska ze Szczecina. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.20 Filmoteka arcydzieł: Młodość Maksyma — film fab. radz. cz. I. 22.00 Sport. 22.15 Chile — film dok. 22.55 Dziennik.

Czwartek 12.IX. 6.30 Tech. Rol. Hist. 7.00 Upr. roślin. 9.00 Dla szkół: (kl: VIII i I lic.) Przysp. obr. Obrona Ojczyzny. 10.00 Dla szkół: (kl. VI) Hist. Dwa miecze. 10.35 Al Capone i inni. 13.45 Tech. Rol. J. pol. 14.30 Tech. Rol. Hod. zwierz. 15.05 Mat. w szk. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Ekran z bratkiem. 17.40 Lasowiacy (Z ludowej szkatuły) — pr. folkl. 18.10 Kr. Warsz. i Maz. 18.30 Sezam. 18.55 Test Sł. Ekonom. 19.10 Przyp., radz. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.20 Al Capone i inni. 21.10 Sport. 21.25 Czym żyje świat.. 21.55 Kwiaty z tamtych lat odc. II. 22.30 Dziennik. 22.45 Inf., Tow., Prop.

Piątek 13.IX. 6.30 Tech. Rol. J. pol. 7.00 Hod. zwierz. 9.00 Dla szkół: (kl. III) Tajemnica Warsz. Zamku. 9.20 Janosik. 11.05 Dla szkół: (kl. I—III lic.) Wych. tech. Nowoczesny zakład prod. 12.00 Dla szkół: (kl. VII) Geogr. Rzeki Europy. 12.45 Tech. Rol. Hod. zwierz. 13.25 Mech. rol. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Pora na Telesfora. 17.20 Wych. fiz. receptą na zdrowie. 17.45 Dla młodzieży. 18.25 Kr. Warsz. i Maz. 18.45 Dialogi hist. 19.15 Przyp., radz. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.20 Janosik. 21.05 Panorama. 21.45 Teatr TV: A. Arbuzow — Stracony syn. 23.05 Dziennik. 23.20 Sport.

Sobota 14.IX. 6.30 Tech. Rol. Hod. zwierz. 7.00 Mech. rol. 10.00 Która następna? — film fab. węg. 13.45 Tech. Rol. Mat. 14.30 Upr. roślin. 15.05 Pr. dnia. 15.10 Pr. I prop. 15.25 Inf. Wyd. 15.50 Red. Szk. zapowiada. 16.00 Dziennik. 16.10 Sobótka. 16.40 Dla młodzieży: Emisariusz cz. I (Rok 1809). 17.35 Szare na złote. 18.05 Śpiewają NOVI SINGERS. 18.30 Pegaz. 19.20 Dobranoc. 19.30 Monitor. 20.20 Teatr Roz.: J. Brdecka — Lemoniadowy Jim. 21.55 Sport. 22.10 Dziennik. 22.30 Która następna? — film fab. węg.

ТЭЛЕВІЗІЯ МІНСК

Piątek 6.IX — 8.15 Spektakl TV. cz 2. 17.10 cz. 3. 19.30 Sopot — 74.

Sobota 7.IX — 9.50 Pr. muz. 11.20 Operetka. 11.50 Moskwa i moskwianie. 12.20 Zdrowie. 12.50 Film fab. 13.35 Koncert. 14.05 W świecie zwierząt. 19.30 O balecie. 20.40 Sport.

Niedziela 8.IX — 11.30 Film fab. 13.15 Pr. muz. 14.25 Cyrk. 15.00 Panorama międzynar. 15.30 Filmy anim. 16.15 Śpiewa M. Nikołowa. 16.40 Klub filmowy. 17.40 Film fab. 20.15 Sport.

KIHO

Białowieża Klute — USA 10—11. Front wyzwolenia — pol. 12—13. Komandosi — włosk. 14—15.

Czeremcha Nieszczeście Alfreda — franc. 10—11. Zazdrość i medycyna — pol. 14—15.

Czyże Królowa Dzikiego Zachodu — franc. Sąsiedzi — pol. 11—15.

Gródek Jeździec bez głowy — radz. 14—15.

Kleszczele Jestem niewiernym mężem — franc. 10—11. Czyste ręce — rum. 12—13. Nie będą cię kochać — pol. 14—15.

Michałowo Zbereźnik — angl. 10—11. Bez wyraźnych motywów — franc. 12—13. Ciepło twoich rąk — radz. 14—15.

Narew Monolog — radz. Ogniomistrz Kaleń — pol. 11—15.

Nurzec Alfa, Romeo i Julia — węg. 10—11.

Motodrama — pol. 12—13. Krajobraz po bitwie — pol. 14—15.

Orla Ten okrutny nikczemny chłopak — pol. Młynarczyk i kotka — NRD 11—15.

Suchowola Wielki łup gangu Olsena — duń. Ostatni po bogu — pol. 11—15.

B.Z.Graf. zam. 2193 O-3

30 ГАДАВІНА ВЫЗВАЛЕННЯ СОФІІ

КРАІНА ТУРЫЗМУ І ПРАМЫСЛОВАСЦІ

9 верасня Балгарыя адзначае сваё нацыянальнае свята — 30 гадавіну вызвалення Софіі.

У Балгарыі давялося мне быць некалькі разоў (апошні раз — у маі г.г.). Кожны раз кідалася ў вочы нешта новае, што робіць мясціну, вуліцу, прадпрыемства непазнавальным. Хоць бы, для прыкладу, аэрапорт у Варне. Некалькі год назад гэта быў старэнькі аэрадром для ўнутранага карыстання. А сёння — гэта новы, сучасны, міжнародны аэрапорт.

Найбольш славіцца Балгарыя гасціннасцю. На пабярэжжа Чорнага мора прыязджаюць штогод мільёны турыстаў. У мінулым годзе адпачывала тут больш 3 мільёнаў іншаземцаў, у тым ліку каля 150 тысяч — з Польшчы. Для турыстаў падрыхтавана больш 350 тысяч ложкаў у гасцініцах і прыватных кватэрах.

Прапаную кароткую прагулку па некаторых кутках балгарскай рыв'еры.

Варна — турыстычны цэнтр балгарскага ўзбярэжжа, найбольшы горад Балгарыі пасля Софіі і Плоўдзіва. У апошні час Варна становіцца вялікім, па-сучаснаму абсталяваным гандлёвым портам. Гордасцю Варны і ўсёй Балгарыі з'яўляецца вялікая суднаверф. Тут будуюцца судны таксама і для Польшчы. У Варне ёсць некалькі вышэйшых навучальных устаноў, а сярод іх — Вышэйшая школа народнай гаспадаркі, дзе знаходзіцца папулярны факультэт міжнароднага турызму.

Варна мае сваю багатую гісторыю, з якой знаёмімся ў шасці музеях. Варта тут толькі ўспомніць, што на месца сённяшняй Варны яшчэ ў VI веку да нашай эры прыбылі грэкі і заснавалі тут пасяленне Адэсас. У барацьбе з туркамі тут, каля Варны, (10.XI.1444 года) загінуў кароль Польшчы і Венгрыі, 20-гадовы сын Уладзіслава Ягайлы Уладзіслаў Варнэньчык.

З Варны па праспекту Леніна мы пад'язджаем да курортаў „Дружба" і „Залатыя Пяскі". У „Дружбе" для турыстаў пабудавана 20 гасцініц і рэстаранаў. Значна большым і, здаецца, больш разнастайным з'яўляецца курорт „Залатыя Пяскі". Тут, сярод зялёных лясоў, якія цягнуцца амаль да самага мора, пабудавана 75 сучасных гасцініц. Адначасова тут можа адпачываць 17 тысяч чалавек. Курорт пачалі будаваць у 1956/57 гадах. Працавала тут 30 маладых архітэктараў пад кіраўніцтвам вядомага спецыяліста Георгія Генева. „Залатыя Пяскі" разбудоўваюцца далей.

Мясцовыя бары, рэстараны і буфеты абавязкова забяспечаны халадзільнікамі, таму напіткі заўсёды падаюцца халоднымі. Балгары ўсю гастраномію пабудавалі вельмі ўмела. Стравы і смачныя і прыгожа пададзены, пераважна па нацыянальнаму звычаю. Напрыклад, рэстаран „Цыгански табар". Тут госці сядзяць у сапраўдных цыганскіх вазах з будамі, іграе цыганскі аркестр, выступаюць цыганскія калектывы, афіцыянткі ў цыганскіх касцюмах, а сярод гасцей народныя мастакі вырабляюць памяткі для турыстаў.

Трохі далей — сучасны цэнтр адпачынку Албэна. Тут асабліва звяртае на сябе ўвагу арыгінальны архітэктурны стыль. Курортныя гатэлі размешчаны на тэрасах, якія сыходзяць да мора, так, як гаворыць мне Маніка з Балкантурыста, каб з кожнага акна можна было глядзець на мора. Гэты комплекс разлічаны на 10-12 тысяч гасцей.

Далей за Албэнай — грэчаскае пасяленне з V веку да нашай эры — Балчык. Горад раскінуты на тэрасавых белых скалах. Да 1940 г. тут была рэзідэнцыя румынскіх каралёў і арыстакратыі. У Балчыку можна сустрэць прыгожых сінявокіх дзяўчат са славянскімі рысамі, праўдападобна, патомкаў дабруджскіх татараў.

Аднак трэба памятаць, што сёння Балгарыя — гэта не толькі турызм і пляжы. Тут будуецца атамная электрастанцыя. Нафтаапрацоўчыя камбінаты перарабляюць 16 мільёнаў тон нафты. А па прадукцыі волава Балгарыя займае VIII месца ў свеце.

А. Карпюк

Прагнае хараства вока і вузлаватыя пальцы бельскага дойліда ўзводзілі дамы-харомы.

Нават гарадскі калодзеж здзіўляе прастатой і прапорцыямі.

ЭПІТАФІЯ БЕЛЬСКАМУ ДРЭВУ

У дрэве пісалася багатае мінулае старажытнага Бельска. Яго Замкавая гара, што высіцца цяпер у засені старэчаўліп, і вузкія вулачкі памятаюць звон зброі дружыннікаў кіеўскіх Рурыкавічаў, валынскіх Манамахавічаў і вояў Пястаў мазавецкіх. Пад драўлянымі сценамі бельскай крэпасці яе абаронцы скрыжоўвалі мячы з натоўпамі ваяўнічых яцвягаў, татарскай ардою Батыя і закутымі ў жалеза крыжакамі. Тут пакінулі свой знішчальны след полчышчы шведаў, напалеонаўская конніца і гітлераўскія захопнікі. Шугалі пажары, а на магільніку выраставі шэрагі новых драўляных крыжоў.

Калі ж наставалі мірныя дні, на папялішчы, адгарнуўшы вуголле, таленавітыя дойліды вычароўвалі з таўшчэзных камлёў лёгкія харомы для знаці і купцоў, а для бельскага люду — прыземістыя хаціны.

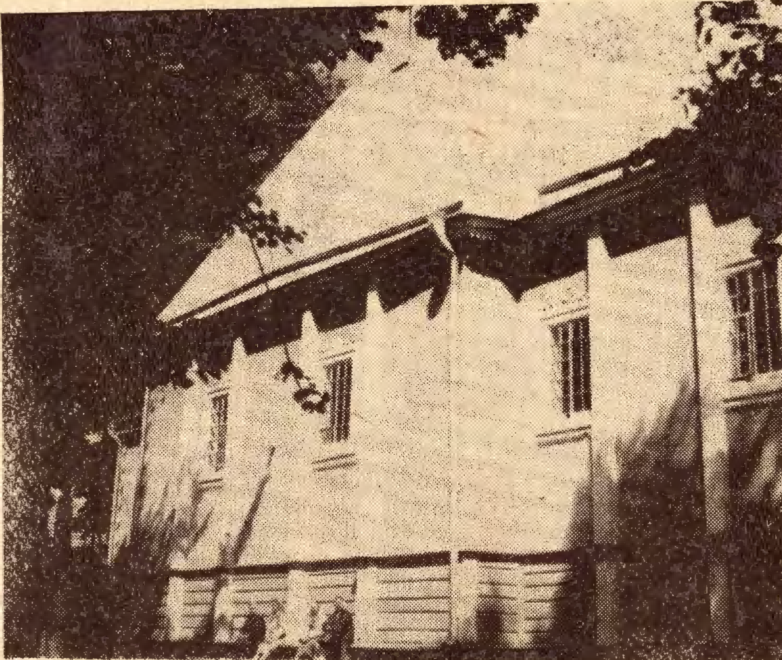
Стагоддзі ішлі за стагоддзямі, нараджаліся і адыходзілі сотні людскіх пакаленняў. Паўставалі, красаваліся і знікалі драўляныя спадарожнікі чалавека. Бо дрэва, як і чалавек, спачатку ірдзіцца маладым румянцам смалістых слояў і ўсміхаецца да сонца бляскам выглянцаваных сякерай і гэблем бакоў. Але дажджы і вятры, быццам жыццёвыя нягоды, паволі сціраюць краскі драўніннага юнацтва, і толькі пад шэрай патынай гулкім звонам яшчэ адзываецца здаровае сэрца бервяна. Мінаюць зімы і леты, тухнуць сукавіны-вочы, застывае жывіца-сляза. Раматус непагаддзяў і спёкаў карэжыць стройныя калоны і замыславатыя завітушкі, а час выгрызае шчарбіну за шчарбінай у роўненькіх радках зубчастых падстрэшнікаў. Там, дзе некалі яснела шаўкавістая бель, кладуцца глыбокія цёмныя маршчыны. І раптам бервяностарэча ў прадсмертным часе ўздрыгвае і з глухім уздыхам рассыпаецца ў прах-парахно. Адыходзіць у нябыт.

Адыходзіць, як тысячагадовая эпоха драўлянага дойлідства ў старажытным Бельску, саступаючы месца цэгле, бетону, жалезу і шклу.

Ігнат Снарскі
Фота аўтара

І над натоўпам крыжоў на магільніку пануе драўляная даўняя капліца.

У лаканічнай строгасці колішняй уніяцкай царквы адчуваюцца суровыя часы XVII стагоддзя.

ФРОНТАМ ДА ВЁСКІ

Пенсіі, якія атрымліваюць сяляне ад 1 жніўня 1974 г.

Новы закон аб пенсіях для сялян абавязвае ад 1 жніўня 1974 г. Да гэтага часу сяляне атрымоўвалі пенсіі на аснове закону з 28 сакавіка 1962 г. аб прыняцці дзяржавай сялянскай нерухомай маёмасці для загаспадарвання або ва ўласнасць дзяржавы і аб пенсіях уласнікаў гэтай нерухомай маёмасці і іх сем'яў, а таксама згодна з законам з 24 студзеня 1968 г. аб пенсіях для сялян, якія перадаюць дзяржаве нерухомую маёмасць. Паводле першага закону, пенсія вызначалася сялянам, якія аддавалі гаспадарку або ва ўласнасць дзяржавы, або для загаспадарвання.

Той, хто атрымоўвае пенсію за перадачу гаспадаркі ва ўласнасць дзяржавы згодна з законам з 1962 г., будзе надалей атрымоўваць пенсію, з тым, што будзе яна павышана на 50 прац. Калі ж зямля перададзена дзяржаве для загаспадаравання, то можа яна быць звернута гаспадару або яго наследнікам пры ўмове ўрэгулявання ўсіх павіннасцей у адносінах да дзяржавы, а таксама звароту ўсіх атрыманых сум пенсіі.

Дзяржава пераймала зямлю на загаспадарванне на 10 год. Селянін або яго наследнікі могуць на вышэй пададзеных умовах патрабаваць звароту зямлі яшчэ два гады пасля 10-гадовага тэрміну. Пасля гэтага дзяржава пераймае зямлю ва ўласнасць на ўмовах новага закону аб перадачы сельскіх гаспадарак ва ўласнасць дзяржавы. Гэта значыць, ён атрымае пенсію, якую ўстанаўлівае новы закон. Па прапанове селяніна зямля можа быць перададзена ва ўласнасць дзяржавы раней гэтага тэрміну.

Калі селянін перадаў гаспадарку дзяржаве за пенсію на аснове закону з 24 студзеня 1968 г., то атрымоўвае ён надалей пенсію, якая павышаецца ад 1 жніўня 1974 г. на 50%.

Незалежна ад таго, на якой аснове селянін атрымоўваў дагэтуль пенсію, ад 1 жніўня 1974 г. прыслугоўвае яму права на лекарскую дапамогу, пратэзіраванне, падрыхтоўку да прафесіі і карыстанне домам для пенсіянераў. У выпадку смерці пенсіянера пасля гэтай даты — пахавальная дапамога і пенсія для членаў яго сям'і ўстанаўліваюцца наогул паводле новага закону.

На заканчэнне варта адзначыць, як урэгулявана справа, калі таму, хто атрымоўвае пенсію для сялян, прыслугоўвае іншая пенсія, напрыклад, з умовы аб працы.

Калі селяніну, які атрымоўвае пенсію для сялян, прыслугоўвае таксама іншая пенсія, яму прадстаўляецца магчымасць выбару адной пенсіі, а ў гэтым выпадку яму дадаюць да выбранай пенсіі палову другой. Напрыклад, селяніну належыцца за гаспадарку, якую ён аддаў дзяржаве за пенсію, 1000 зл., а паколькі ён працаваў на прадпрыемстве — яму належыцца пенсія 1500 зл. У гэтым выпадку ён выбярэ апошнюю пенсію і яна будзе павышана на 500 зл. за гаспадарку.

Калі б пенсія за гаспадарку належала ў даным прыкладзе мужу і жонцы, пенсія 1500 зл. была б павышана толькі на 250 зл.

В. Склубоўскі

Да першага з'езду беларускага ліцэя ў Бельску

ПЕРШЫ ЎСПАМІН

У гарачы час падрыхтоўкі да з'езду выпускнікоў беларускага ліцэя ў Бельску пацягнула мяне да першых дзён гэтай школы, да першых выпускнікоў першага беларускага ліцэя, які існаваў у Бельску ў гадах 1944-46.

Першую вялікую матуру (тады выступалі малая і вялікая матуры) у 1946 годзе атрымала 12 асоб. Былі гэта першыя выпускнікі дзяржаўнай сярэдняй беларускай школы ў Народнай Польшчы. 10 з 12 пайшлі вучыцца далей і закончылі вышэйшыя школы.

Да аднаго з тых першых выпускнікоў зайшла я ў бельскую аптэку. І тут

праляцела нам гадзіна хутка і міла на кароткім падарожжы ў першыя гады школы, да тых людзей, якія вялі яе — людзей вельмі заслужаных для развіцця асветы на колішняй вялікай Бельшчыне (даўней Бельскі павет абымаў цяперашнія тры — Бельскі, Гайнаўскі, Сямяціцкі).

Магістр фармацыі Святлана Сычэўская з'яўляецца кіраўніком аптэкі ў Бельску. Сюды, у горад свайго ліцэя, прыйшла пасля заканчэння Люблінскай медыцынскай акадэміі і ўжо 23 гады мінула з таго часу.

У горадзе за гэты час многае змянілася. Вырас ён. На даўнейшым драўляным і разбураным, парослым пустазеллем цэнтры, уздоўж вуліцы Міцкевіча стаяць ясныя „блёкі". На вялікім скверы чырвоныя ружы зіхацяць сярод зялёнай травы. Выраслі ўжо ліпы, пасаджаныя вучнямі беларускага ліцэя, а лякарствы цяпер купляеш у вялікай павятовай аптэцы ў новым доме.

У прыватным жыцці першага выпускніка Беларускага ліцэя таксама былі змены. Выйшла замуж за Аляксея Сычэўскага, таксама выпускніка беларускага ліцэя і таксама працуючага ў аптэцы, цяпер у Храбалах. Не пабаяўся ён, што кожны дзень трэба ездзіць. Раз трэба, дык трэба, Такія яны, выхаванцы беларускага ліцэя.

Другім здарэннем была смерць бацькі — Яраслава Кастыцэвіча, да якога ўсе звярталіся і якога дагэтуль, успамінаючы, завуць проста Яраслаў Васільевіч. Быў ён шматгадовым дырэктарам беларускага ліцэя ў Бельску, дарагім выхавацелем і бацькам для многіх выхадцаў, якія рассеяліся па ўсёй краіне, усюды разносячы пачуццё дысцыпліны, працавітасці і абавязкавасці. Як сведчаць дасыланыя перад з'ездам анкеты, ніякія буры і ніякія адлегласці не парвалі сардэчнай сувязі гэтых людзей са школай і з тымі, хто вывеў іх у свет і навучыў у ім разумна жыць.

Святлана Сычэўская сваю прыстань знайшла ў Бельску, дзе і радзілася, расла, дзе спазнала шчасце і слязу нядолі праліла, дзе на акраінах Бельска хаты ў зелені садоў, а далей аж да небасхілу цягнуцца залочаныя збожжам нівы, шумяць гаі і лясы.

Працяг на стар. 4

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

Пачатак на стар. 1

Сямейны партрэт Верамеюкоў

Пад пятым пальцам цёткі Анісі аказалася дачка **Яўгенія**, па мужу Байкоўская, якая настаўнічае ў Беластоку, а пры шостым пальцы маці назвала дачку **Ніну**, якая нарадзілася ў суровы ваенны час. Цяпер яна жыве ў Гданьску.

Яна закончыла Вышэйшую сельскагаспадарчую школу ў Ольштыне і цяпер з'яўляецца выдатным спецыялістам па класіфікацыі глебы. Стыхія Ніны Верамеюк — замежны турызм.

— Я ўжо пабывала ва ўсіх краінах народнай дэмакратыі, наведала Сірыю, Ліван і Іспанію. На бліжэйшыя гады запланавала Італію і Грэцыю...

Сёмым дзіцём у сям'і Верамеюкоў быў **Сцяпан**. На жаль, памёр у 23 гады жыцця. А пасля ў 1948 годзе пашчаслівілася — двайняты: **Валянціна і Хведар.** Валянціна па мужу Саньчук вывучылася на лекара і цяпер жыве ў Ольштыне, а Хведар настаўнічае ў сярэдняй прафесіянальнай школе ў Лапах пад Беластокам.

І яшчэ цётка Анісся адкладала двойчы пальцы, каб назваць дзве апошнія дочкі. Адна з іх замужам за пракурорам у Бельску, а другая яшчэ вучыцца ў школе сельскагаспадарчай падрыхтоўкі і супольна з бацькам і самым старэйшым братам вядзе 12-гектарную гаспадарку. А гаспадарка ў іх настаўлена выдатна. Асабліва шмат прыбытку дае гадоўля быдла і свіней.

— Дык што, дзядзька Карніла, — пажартаваў я, — цяпер вам толькі раз'язджаць па ўсёй Польшчы і гасцяваць у дочак.

Карніла Верамеюк — селянін з вёскі Аўгустова пад Бельскам, бацька шматлікай сям'і.

— А навошта мне гэта? — адказаў ён. — Я не люблю горада. Калі і даводзецца дзе-якую наведаць, дык зараз цягне ў родную вёску. Хопіць, што мы іх у жыцці ўладзілі...

Віктар Рудчык
фота аўтара

Магістр інжынер, канструктар Лідзія Ольбрысь першая з сям'і Верамеюкоў атрымала вышэйшую адукацыю.

ДРУЖНАЯ СЯМ'Я

Найбольшым сямейным шчасцем, найбольшым багаццем з'яўляецца згода паміж мужам і жонкаю, узаемная пашана аднаго да другога. У згодзе лягчэй перажываюцца цяжкасці. А ў нязгодзе не паможа і матэрыяльная раскоша.

Міхась Утко, які паходзіць з Сакольшчыны, з вёскі Кнышэвічы, ужо даўно жыве і працуе ў Беластоку. Тут ён ажаніўся з Валяй, якая вельмі любіць граць на акардэоне і працуе на фастаўскім камбінаце. Тут, у Беластоку, яны атрымалі кватэру па вуліцы Грунтовай, тут нажылі дзяцей, якім аддаюць шмат сэрца. У іх доме згода, дастатак і радасць, яны вельмі гасцінныя, часта бываюць у іх сваякі і яны ў сваякоў.

Цяжкі настрой у хаце бывае толькі тады, калі Міхась пачынае расказваць аб мінулым, аб часах, калі фашысты прыйшлі на нашу зямлю. Быў Міхась тады зусім маленькі. Немцы прыехалі да іх, каб расстраляць бацьку. А бацька трымаў у той час якраз сына на руках. І каб людзі не вырвалі Мішу з бацькавых рук, расстралялі б і яго на іх падворку, разам з бацькам. Страшны плач маці і гэтая жудасная сцэнка засталася ў памяці Міхася на ўсё жыццё. **(мх)**

ЛЮДЗІ ДОБРАЙ РАБОТЫ

ЯН СУХАДОЛА

Селянін з вёскі Тарнопаль Гайнаўскага павету Ян Сухадола з'яўляецца адным з найлепшых гаспадароў у Нараўкаўскай гміне, а таксама і ў павеце. Вядзе ён 13,5-гектараву гаспадарку. Дзякуючы свайму шматгадоваму вопыту атрымлівае ён высокія ўраджаі збожжавых культур — перш за ўсё ячменю і бульбы. Дзяржаве ён прадае ў сярэднім дзве тоны збожжа, пяць тон бульбы, сем-восем цэнтнераў гароху. Гадуе стада кароў: шэсць дойных, чатыры ялоўкі, два шаралесы, 30 свіней, 50 курэй. На пункце скупкі штогод прадае не менш 25 свіней.

Ян Сухадола мае прыгожы дом, у ім ёсць цэнтральнае ацяпленне, вада з крана, душ, халадзільнік, пралька. У гаражы стаіць навюсенькая „Сірэнка".

Два гады таму назад пабудаваў ён паводле навейшых узораў механізаваны беспадсцілачны кароўнік. Атрымаўся ён відны, чысты і прасторны. У ім адпаведна абсталяванага загарадкі, калідорчык.

На зімні і ранневясенні перыяд вопытны гаспадар сіласуе вялікую колькасць кукурузы і розных траў. У будучыні ён намераны гадаваць не менш 30 мясных кароў. Пашы з меліяраваных сенакасаў будзе дастаткова. Зацікаўлены ён таксама вырошчваннем рапсу (рапаку).

Перадавы гаспадар з Тарнопаля мае ўласную жняярку, абмалотачны агрэгат, млынок-сыртоўнік і іншыя сельскагаспадарчыя машыны. Чакае новага трактара.

Ян Сухадола — працавіты і добразычлівы чалавек. Многа дапамагае ён у працы аднасяльчанам. Нікому не адмовіць. Сяляне выбралі яго радным і ў склад праўлення мясцовага сельскагаспадарчага гуртка. Клапоціцца ён пра новую аўтобусную лінію, якая праходзіла б непадалёку ад вёскі Тарнопаль, аб далейшым лёсе ўсіх тых сялян, сенажаці і поле якіх прызначаны пад штучнае возера і якім прыдзецца пачынаць нанава гаспадарку на ПФЗ-аўскіх зямельных угоддзях.

Ян Сухадола за высокія прадукцыйныя поспехі ўзнагароджаны Бронзавым Крыжам Заслугі, шматлікімі дыпломамі, упісаны ў Ганаровую кніжку заслужаных людзей для Гайнаўскага павету. Яго здымак знаходзіцца на ганаровай дошцы найлепшых сялян з акругі ў Нараўцы.

Тэкст і фота **Я. Цялушэцкага**

(Працяг са стар. 3)

Першы ўспамін

На Бельшчыне працуе найбольш выпускнікоў Беларускага ліцэя і, як сцвярджае мой размоўца, усе тут знаёмыя. Міла гэта. Сама Святлана сустракаецца з многімі даўнімі сябрамі па школе. Толькі з тых 12 з першага выпуску трох жыве і працуе ў Бельску. Святлана Сычэўская, Таісія Паскробка, Юзэф Іваноўскі. Іншыя апынуліся ў Любліне, Беластоку, Эльблёнгу, адна аж у Бейруце (Ліван). „У мяне вялікі сентымент да школы, да сваіх калег. Як сустрэнешся з кім, няма канца радасці. Мы былі вельмі з сабой зжытыя" — гаворыць пані Святлана. І адсылае да Міхаіла Паўлавіча Літвінчука — першага старшыні бацькоўскага камітэта школы ў 1944-46 г., які жыве ў Бельску і які многа раскажа вам пра тыя часы, людзей і працу.

І яшчэ адно з успамінаў Святланы Сычэўскай варта запісаць. У першым ліцэі навучаліся наступныя мовы: беларуская, польская, руская, лацінская, нямецкая і французская. Веданне некалькіх моў вельмі памагала і памагае ў жыцці выпускнікам ліцэя.

Вера Леўчук

Беларуская літаратура

Алякандр Баршчэўскі

Нашаніўская пара

МАКСІМ БАГДАНОВІЧ
ЧАСТКА XVI

Пейзажная лірыка. Папярэднім разам мы сказалі, што вершы звязаныя з такімі прыроднымі з'явамі як вецер, дождж, бура, гром складаюць на першую групу пейзажнай лірыкі Багдановіча. У другую групу ўмяшчаюцца вершы, якія сваёй тэматыкай ілюструюць дзве пары сутак: вечар і ноч. Да гэтых твораў належыць „Вечар на захадзе ў попеле тушыць", „Цёплы вечар, ціхі вецер, свежы стог", „Рандо", „Добрай ночы, зара-зарніца", „Ціха па мяккай траве", „Бліснуць у небе зор пасеў" і частковыя вершы „Прывет табе, жыццё на волі" і „Сомнамбул", „Вечар", „Упалі з грудзей пана Бога", „Над возерам". Са значнай колькасці вершаў, прысвечаных вечару і ночы можам зрабіць вывад, што якраз гэтыя поры сутак былі прыемныя паэту. І вечар і ноч спрыяюць задуменню чалавека і над прыродай і над самім сабой і над жыццём увогуле. Якраз праявы такога задумення выступаюць у вершах Багдановіча. Характэрнай рысай некаторых вершаў з гэтай групы з'яўляецца імпрэсіяністычная схільнасць. Сувязь з імпрэсіянізмам праяўляецца ў нязвыклым суб'ектывізме гэтых вершаў. Як вядома, імпрэсіяністы даказваюць, што мастак-жывапісец або паэт не ілюструюць рэчаіснасць, а толькі тыя ўражанні (імпрэсіі), якія гэтая рэчаіснасць выклікае ў душы мастака або паэта.

Шырока быў вядомы эксперымент праведзены імпрэсіяністамі. Больш дзесяці мастакоў у тым самым часе і з той самай адлегласці малявалі адзін і той самы стог сена. Калі закончылі сваю работу, аказалася, што карціна ў кожнага мастака атрымалася іншай. Тэарэтыкі імпрэсіянізму якраз і спасылаліся на гэты прыклад. Гаварылі, што незалежна ад таго, што стог (рэальнасць) быў адзін, карціны выйшлі розныя. Чаму? Таму, гаварылі тэарэтыкі, што мастакі не ілюстравалі рэальнасць стога, а толькі тыя ўражанні (імпрэсіі), якія стог выклікаў у свядомасці кожнага мастака. Тыповым прадстаўніком імпрэсіянізму ў паэзіі быў французскі паэт Вэрлен. Багдановіч ведаў і любіў паэта Вэрлена. Зразумела, што тэндэнцыя некаторых беларускіх гісторыкаў літаратуры (Потуховіч), лічыць Багдановіча тыповым імпрэсіяністам няправільная. Творчасць Багдановіча ў ніякім выпадку не змяшчаецца ў рамках аднаго імпрэсіянізму, але ёсць у ёй несумненна з'явы, якія можам вытлумачыць сувяззю паэта з імпрэсіяністамі. Прыкладам такой сувязі можа быць верш „Над возерам". Першая страфа гэтага верша гэта паклон паэта рэальнасцям, фактам, але другая гэта ілюстрацыя таго ўражання, якое гэтыя рэальнасці выклікалі ў душы паэта. Прывядзем поўнасцю гэты ўзор дасканалай пейзажна-імпрэсійнай лірыкі:

Сонца ціха скацілася з горкі;
Месяц белы запалканы свеціць,
Аглядае бахматыя зоркі,
Цягне з возера срэбныя сеці.

У іх русалкі заблуталі косы, —
Рвуць і блутаюць срэбныя ніці;
Ноч плыве над зямлёй, сее росы,
Ноч шапоча русалкам: „Засніце".

Да рэальных з'яў у гэтым вершы можам залічыць сонца, месяц, зоркі, усё іншае гэта імпрэсіі, гэта ўражлівасць, настрой, фантазія, народжаны начным пейзажам у душы паэта.

Другой характэрнай з'явай імпрэсіяністаў была незвычайная каларыстыка іхніх твораў. Некаторыя даследчыкі даказваюць, што ўся істота імпрэсіянізму зводзіцца да свабоднай ігры святла і колеру. Каларыстычная смеласць характарызуе многія пейзажныя вершы Багдановіча. Не толькі вечар, але і ноч у творах паэта каляровыя. Для ілюстрацыі гэтага тэзіса падыходзіць верш „Вечар на захадзе ў попеле тушыць". Месяц у гэтым творы „бледна-сіні", а неба „зялёнае як лёд". Мы ўжо сказалі, што Багдановіч, мабыць, любіў вечар і ноч. І гэта невыпадкова. Мабыць, большасць лірычных эмацыянальных вершаў усімі паэтамі была напісана вечарам або ноччу. Няма сумнення, што Багдановіч ноччу „з прыродай зліваўся душой", а зліццё з прыродай гэта творчы акт, гэта вечная крыніца паэзіі. Скончым. Але яшчэ раз прыслухаймася да верша „Цёплы вечар, ціхі вецер, свежы стог". Гэта ціхі гімн прыродзе, гэта дэкларацыя любві да яе. І кожны чалавек, які сам прабаваў пісаць або піша вершы, прачытаўшы гэты твор, падумае: як дасканала, і я ўсё гэта бачыў і я ўсё гэта адчуваў, толькі чаму я не змог гэтага, так як Багдановіч, напісаць? І паявіцца ў сэрцы нашым ціхая зайздрасць.

Цёплы вечар, ціхі вецер, свежы стог,
Улажылі спаць мяне вы на зямлі.
Не курыцца светлы пыл усцяж дарог.
Ў небе месяца праглянуў бледны рог,
У небе ціха зоркі расцвілі.
Знічка коціцца агністаю слязой,
Прашумела мякка скрыдламі сава,
Бачу я, з прыродай зліўшыся душой,
Як дрыжаць ад ветру зоркі пада мной,
Чую ў ціпы, як расце трава.

З ДУМКАЙ АБ БУДУЧЫНІ
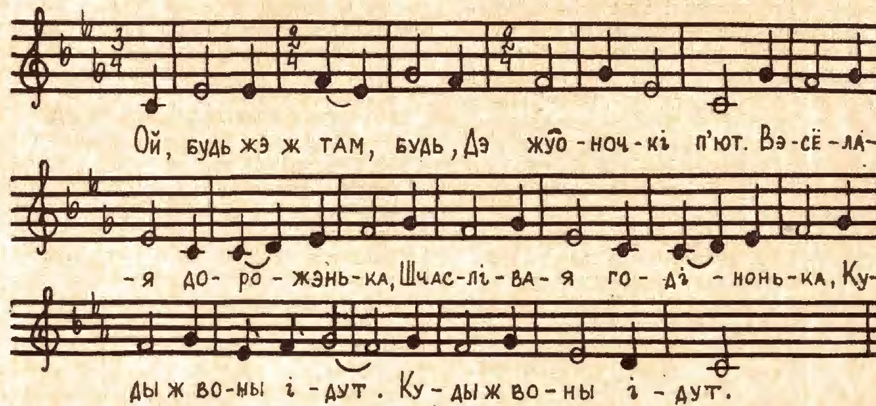
Павятовыя ўлады ў Бельску на чале з першым сакратаром Павятовага камітэта ПАРП Аляксеем Лазоўскім і начальнікам павета Дзмітрам Ігнацюком у апошні час шмат прысвячаюць увагі развіццю і ўпрыгожванню павятовага цэнтра.

У бліжэйшы час будуць ліквідаваны будынкі, якія псуюць выгляд горада, многія будынкі будуць адрамантаваны і адсвежаны. Напраўлены будуць маставыя на важнейшых вуліцах, а шэраг вуліц будзе адпаведна асветлена. Адрамантуецца гарадскі фантан, а магчыма нават, што будзе пабудаваны яшчэ адзін фантан, новы. Усё гэта патрабуе шмат працы, але, як вырашылі ўлады, Бельск павінен стаць прыгожым павятовым горадам.

Звернута таксама ўвага на даезды да горада. Па шашы ў Беласток — у Плёскаўскім лесе і па шашы ў Гайнаўку — у Галадоўскім лесе і па шашы ў Сямяцічы — у Піліцкім лесе будуць пабудаваны месцы адпачынку для мясцовых падарожнікаў і турыстаў. Вельмі гэта важная справа, калі хочам, каб належна развіваўся турызм. (мх)

Ф·А·Л·Ь·К·Л·О·Р

ХРЫСЦІННАЯ

Ой, будь жэ там, будь,
Дэ жуоночкі п'ют.
Вэсёлая дорожэнька,
Шчасліворя годінонька,
Куды ж воны ідут.
Куды ж воны ідут.

Ад Анны Стахвіюк, год 50, вёска Трасцянка Гайнаўскага павету, запісаў 21 лютага 1974 г. Мікалай Гайдук. Нотны запіс з магнетафоннай стужкі зрабіла Людміла Панько.

Песня спяваецца ў часе „адведак".

ТРЭБА ДУМАЦЬ

Шлюбнай жонцы ніколі ні ў чым не адмаўляй — вучаць законы сямейнай стратэгіі; глядзі толькі, каб і табе на карысць гэта выходзіла.

Мая ўзяла і ўперлася, каб неадкладна на нейкія азёры ехаць. Пазагараць, рыбку павудзіць, паадпачываць, адным словам. Не глядзіць, што ў мяне, як на злосць работы па горла назбіралася, на добрых два тыдні стане.

Пасля б — чаму не, сам з ахвотаю паеду. Але яна сваё — цяпер, і гутаркі ніякай быць не можа.

— Ну, добра ўжо, добра, — гавару, — золатца ты маё, няхай па-твойму будзе.

— Толькі што ж ты, зязюленька мая бедная, на сябе надзенеш? Ну, бо тое, — гавару, — што шафа ад шмотак у швах трашчыць, ва ўлік не ідзе. Кабеце адзявацца — з модаю ўнагу, вядома.

Панікла, гляджу, галавою ненаглядная мая, проста душою абмякла. А я ў горад. Мігам туды і назад. І рассцілаю, што вы падумаеце, адрэз матэрыялу. Хоць ты з яго сукенку, хоць ты нагавіцы, хоць ты што хочаш. Вялікія грошы ўваліў, прызнаюся.

Бачу, весялее. Ну цяпер, — гавару, — коцік, за справу. З суседкамі парайся, краўчыху падшукай, дзе чаго дакупі, адна, дзве прымеркі, і ўжо мы па-а-а-ехалі. А я тым часам за сваю работу буду брацца. Хоць і неахвота выезд адкладаць, але за табою, бачыш, затрымка.

Так яно і было. Два дні я спакойна папрацаваў, пакуль яна ўсе журналы агледзела, з суседкамі параілася, і адпаведны фасон выбрала. На трэці дзень, запыхканая, прыбегла, твар ззяе, у руках новыя туфелькі.

А я хоць бы што.

— Цудоўныя, — кажу. — Адразу надзявай на нагу, пашукай адпаведную падшэўку, за матэрыял, да краўчыхі, і ўжо амаль усё. А сам за работу.

Цэлых тры дні было спакою. Ну, бо то колер не такі, то якасць, то я адраю, бо, на мой погляд, не пасуе.

Пасля мы, разам ужо, сандалі выгодныя любай маёй купілі. У туфельках новых бегаючы, мазалі, бачыце, панацірала.

Так што ізноў цішыня. Я сабе працую, а яна ціхенька войкае і ногі ў цёплай вадзе мочыць. А пакуль загаіліся, то я што трэба і кончыў.

Ну цяпер, сэрцайка маё, і паехаць можам.

— А матэрыял, а краўчыха? — пытае.

— Э там, — гавару. — З тваёю фігураю, з тваім выглядам яшчэ сабе будзеш дробязямі галоўку марочыць! Шчыра кажучы, табе ў тых старых нагавіцах і ў зялёным свіцеры заўсёды найляпей было. Памятаеш, мы ў горы ездзілі, то табе больш дваццаці пяці ніхто і не даваў. Ну так, колькі гэта было год таму назад?

— Ну і што, па-мойму ты ад таго часу выразна памаладзела.

— Немагчыма? Сапраўды?

— А як! Клянуся! Зусім так, як і я.

— А матэрыял?

— А што матэрыял? Каб бяды большай не было. Між намі кажучы, эластыкі гэтыя ўжо з моды выходзяць. Так што ты найлепей прадай яго Перавярцінскай — яна, здаецца, пытала. Заадно і туфелькі тыя збудзеш, бо нага ў вас аднолькавая, а там далей відно будзе.

Так і зрабілі. А тады за клункі, за вудачкі — і гайда на тыя азёры. Загарэлі, падурэлі, адпачылі, як мала калі.

Так што самі бачыце, галоўнае — гэта шлюбнай сваёй ніколі і ні ў чым не адмаўляць!

Ларс

ВІЛА У КОЖЫНЕ

Іду праз вёску Кожына, што на Бельшчыне. На вулічным электрычным стаўбе буслы пабудавалі сабе гняздо і выгадавалі буслянят: на рэчцы-ручайку плавае шмат качак і гусак, а побач увязаны на вяроўках і ланцугах авечкі. Вуліца мае некалькі паваротаў, там шмат дрэў, з-за якіх мала відаць некаторыя хаты.

Нельга не спыніцца аднак каля двухпавярховага дома з балконам і гаражом, з прыгожымі сходамі і вокнамі. Такіх дамоў яшчэ мала на вёсках. Мала яшчэ і абсталяванняў такіх, як тут: цэнтральнае ацяпленне, вада з крану, ванна, туалет. Хочацца зайсці ў такую не зусім вясковую хату — больш гарадскую, хату, якую смела можна назваць вілаю. Чысціня і парадак. Мэбляй абстаўлены дом з густам. У „падпіўнічэнні" і кухня, і пакоік, і склад на бульбу і вугаль, і склад на іншыя рэчы.

Прыемна, што ў нашых вёсках сяляне замажнеюць і будуюць такія дамы; прыемна, што не шукаюць шчасця ў горадзе, але знаходзяць яго тут, на вёсцы.

На панадворку гэтага прыгожага дома стаіць трактар, легкавая машына і некамплектны камбайн „Вістуля", а побач з ім, таксама ў мураваным будынку два варштаты: кавальска-слёсарскі і сталярскі.

Жыў тут дзядзька Трафімюк са сваёю жонкаю Аннаю. Ён і столяр, і каменшчык. Трафімюкі ўзялі на выхаванне дачку брата Соню, з якой вырасла прыгожая, мілая і добрая дзяўчына. Аднавясковец з калёніі Валодзя Міхальчук закахаўся ў Соню і прыйшоў у прымакі да Трафімюкоў.

Новы дом будавалі разам. Працавалі цяжка, памагалі і жанчыны. Толькі 9-гадовы ўнук Трафімюкоў Ваня прыглядаўся да таго, як бацька з дзядуляй разам муравалі, рабілі цэнтральнае ацяпленне і каналізацыю.

Гэтая сям'я мае вялікія дасягненні ў вырошчванні сельскагаспадарчых культур, і ў жывёлагадоўлі, а дакладней, у свінагадоўлі. У год прадае каля 20 і больш падсвінкаў. Цяпер у іх хляве стаяць да адкорму 11 пародзістых „вархлякоў".

Уладзімір Міхальчук за добрыя вынікі ў сельскагаспадарчай прадукцыі ўдастоен ганаровага звання „Майстра сельскагаспадарчай прадукцыі" за 1973 г.

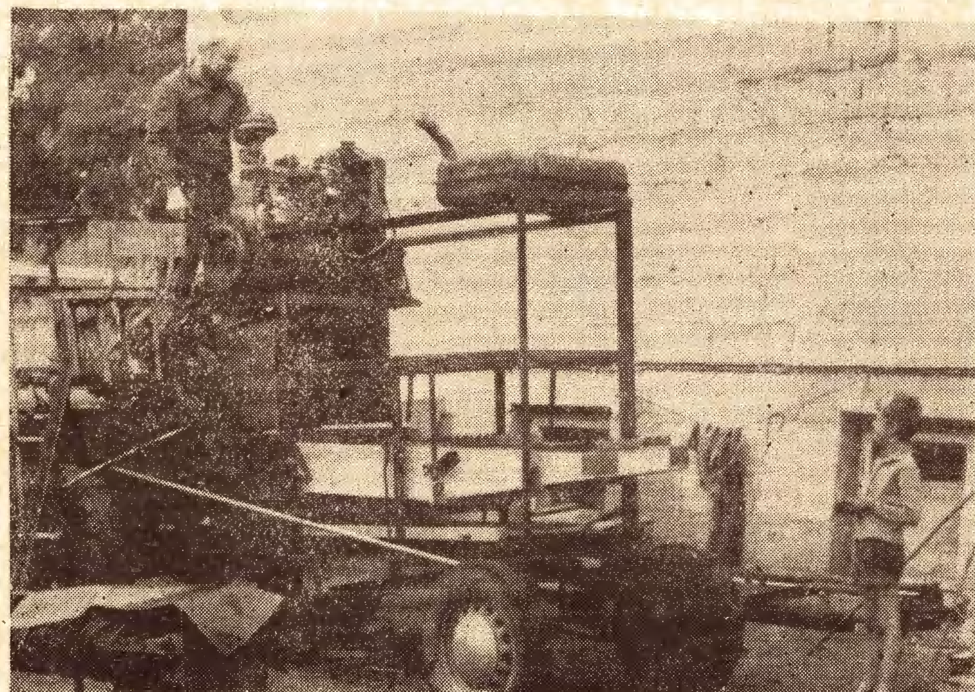
Але можна было б назваць яго майстрам сельскагаспадарчай тэхнікі. У яго дасканалы кавальска-слёсарскі варштат, а ён добры спецыяліст у гэтай галіне. Таму мясцовы сельскагаспадарчы гурток і гурток пажарнай каманды прыняў яго на работу механікам, і ён праводзіць рамонт усіх машын гэтых дзвюх устаноў.

Валодзю Міхальчука ўвесь час непакоіла думка, каб пабудаваць уласны камбайн „Вістуля". Збіраў ён розныя часці, розныя вінцікі і г.д. У сакавіку пачаў складваць іх, зварваць паасобныя часткі, адным словам, мантаваць

камбайн. Наведалі мы Кожына 8-га жніўня. Праз некалькі дзён меў ён ужо касіць і малаціць збожжа ўласным камбайнам.

Тэкст і фота: **Міхась Хмялеўскі**

Уладзімір Васільчук падчас мантажу камбайна „Вістулі".

У нязгодзе з буслом

Існуе жарт аб тым, што калі хто-небудзь раскідае буслінае гняздо, дык буслы абавязкова адплоцяць. Яны кожны год прыносяць дзяцей у той дом, ды носяць іх нават не па адным.

Я не ведаю, як там было ў маёй суседкі. Раскідала яна буслінае гняздо ці не, але дзяцей у яе больш як трэба. Сама яна прыгожая і з твару, і з постаці, і ўсмешка сімпатычная, і голас яе мілагучны, і ветлівасці хапае; так што магло б здавацца, што ў яе ёсць салідны муж, што маюць яны дзяцей і кахаюць іх. Але, на жаль, свайго мужа яна не мае, толькі дзеці ёсць. Нядаўна нарадзіла пятую дзяўчынку. Праўда, муж у яе меў быць. Нават вяселле згулялі. Але што здарылася, дык толькі адна яна знае. У кожным выпадку назаўтра раніцай адыйшоў ад яе назаўсёды. Бацькі моцна перажылі гэты факт, прымірыліся з лёсам. Але дзяцей жа дачка радзіць можа... Дык яна родзіць. У хаце пекла, сваркі. З радзільні не хочуць забіраць яе бацькі, адвозіць яе міліцыя і, хочаш не хочаш, бацька і маці мусяць жыць з ёю ў адной хаце і гадаваць унукаў, якіх яна ўсё дабаўляе. Бацькі яе добрыя людзі, працавітыя, маюць свой дом у цэнтры горада, а дачка, адзіная іх дачка, але гулящчая, прыносіць ім многа сораму.

М. Сваяк

Сардэчныя тайны

Дарагое „Сэрцайка"!

Жыву я на вёсцы. Мне 23 гады. Амаль год часу хаджу з дзяўчынай з суседняй вёскі. Ніну, так завецца мая дзяўчына, вельмі кахаю. Яна мне даражэй за ўсё. З нецярплівасцю чакаю той хвіліны, калі змагу яе ўбачыць. А вітае яна мяне вельмі цёпла і сардэчна. І здавалася б, нічога больш нам да шчасця не трэба. Але парвалася ўжо нітачка нашага шчасця, якая так моцна нас спалучала. Людзі яе парвалі. І, пэўна, распадзецца ўжо наша шчасце да канца. А сталася, „Сэрцайка", гэта так. Імчаўся я аднойчы „эмзэткай" да Ніны, толькі пыл стаўбом за мной круціўся. Так спяшаўся ўбачыць яе. А тут, на маё здзіўленне, Ніна і на парог не выйшла. Мільганула думка — пэўна не застаў дома. Ускочыў у хату. Ніна сядзела і не кранулася з месца. Не адзывалася да мяне. У вачах яе блішчэлі слёзы. Аж пасля даўжэйшага часу выліла перада мною свой жаль, ды сказала, што знаць мяне не хоча такога фальшывага. А ўсяго гэтага нарабіла нейкая жанчына. Спаткаўшы Ніну на вуліцы, напляткавала, што дзяўчыну я нейкую маю, што ў сваты да яе езджу, ды і жаніцца з ёю збіраюся. Знерваваўся я страшэнна. Злы і на жанчыну-пляткарку, але і на Ніну таксама пагневаўся, што плёткам верыць. Не разабраўшыся толкам ва ўсім гэтым, я хутка вярнуўся дамоў. Але месца сабе знайсці не магу. Не магу жыць без Ніны. „Сэрцайка", парай, як вярнуць яе, як вярнуць наша каханне, наша шчасце?

Нешчаслівы Мірэк

Мірэк! Не хвалюйся! Хоць справа прыкрая, але напэўна ўсё добра ўладкуецца. Усёй бядзе плёткі вінаваты. З'ява даволі прыкрая, але, на жаль, і нярэдкая на вёсцы. Вось бачыш, нейкай там бабе раптам захацелася маладую пару разлучыць, дый пусціла свой доўгі язык у рух. Меле як пусты млын. А Ніна ў гэты вір і папала. Але ты зможаш яе з яго выцягнуць. Паедзь да Ніны, спакойна пагавары, выясні ўсё. Яна ж, напэўна не менш за цябе перажывае. Павучы пры гэтым, каб усе плёткі міма вушэй пускала. І я ўпэўнена, што Ніна цябе зразумее. А пляткарскае зло, як мыльная бурбалка, распрысніцца і вы надалей будзеце цешыцца супольным шчасцем.

„Сэрцайка"

Мала, але цікава

НАДВОР'Е ПРАЗ 50 МІЛЬЁНАЎ ГАДОЎ

Халодныя зімы ў Міжземнамор'і, мяккі клімат у Грэнландыі і рэдкія тайфуны ў Ціхім акіяне — такім будзе надвор'е на думку групы вучоных Чыкагскага універсітэта, праз... 50 мільёнаў гадоў. У сваім „доўгатэрміновым" прагнозе вучоныя ўлічвалі так званы кантынентальны дрэйф — марудпае перамяшчэнне кантынентаў — які павінен выклікаць гэтыя кардынальныя перамены ў клімаце Зямлі.

Паколькі плошча Атлантычнага акіяна расшырыцца, гэта лічаць амерыканскія палеакліматолагі, прывядзе да таго, што больш значныя цёплыя патокі Гольфстрыма будуць накіроўвацца на поўнач і ўрэшце-рэшт растопяць палярную лядовую шапку Арктыкі і змякчаць клімат гэтага раёна зямнога шара. Рух у паўночным напрамку афрыканскага кантынента „закрые" Міжземнае мора і тым самым парушыць мікраклімат гэтага раёна.

І, нарэшце, мяркуюць вучоныя, як і ў далёкім мінулым, усходняя частка Савецкага Саюза злучыцца ў тым месцы, дзе цяпер размешчаны Алеуцкія астравы, з паўночнаамерыканскім кантынентам.

САКРЭТ ДАЎГАЛЕЦЦЯ

Абас Хаксар, які нарадзіўся ў 1823 годзе, лічыцца адным са старэйшых жыхароў Ірана. У гутарцы з нядаўна наведаўшымі яго журналістамі, Абас сказаў, што сакрэт яго даўгалецця заключаецца „ў аптымізме і адчуванні гумару". Аб тым, што гэтымі якасцямі яго сапраўды, як кажуць, бог не пакрыўдзіў, сведчыць і наступнае прызнанне Абаса прадстаўнікам прэсы: „Я спакойна перанёс жыццё з 36 жонкамі, якія змяніліся ў мяне за гэты час".

У НАШЫМ АБ'ЕКТЫВЕ

Гэты шчупак быў злоўлены ў ставе Яна Сухадолы ў Тарнопалі Гайнаўскага павету.
Фота Я. Цялушэцкага.

Кансультацыя юрыста

ПЫТАННЕ: Былыя муж і жонка, якія развяліся, хочуць падзяліць маёмасць, набытую ў час супольнага жыцця. У склад маёмасці ўваходзяць хатняя абстаноўка і кватэра, прыдзеленая мужу гарадскім упраўленнем. Пры жонцы астаецца дзіця. Ці суд абавязаны прызнаць кватэру мужу, ці можа прызнаць жонцы, прымаючы пад увагу, што ёй з дзіцём было б значна цяжэй знайсці новую кватэру?

АДКАЗ: Ці кватэра была прыдзелена гарадской управай мужу ці жонцы, не мае ніякага значэння, паколькі ўсякая маёмасць, якая была набыта ў час супольнага жыцця, г.зн. да часу разводу, з'яўляецца іх супольнай уласнасцю. Аднак паколькі кватэра з'яўляецца ўласнасцю горада, суд не можа распараджацца пры падзеле паміж былымі мужам і жонкай, каму мае быць прызнана кватэра. Аб гэтым можа вырашыць гарадская ўлада, г.зн. жыллёвы аддзел. Ён прымае пры гэтым пад увагу сітуацыю мужа і жонкі і можа прыдзяліць кватэру кожнаму з іх. Зразумела, ён не можа пры гэтым не прымаць пад увагу таго, што жонка мае дзіця, і таму ўсё сведчыць аб тым, што ёй прызнае кватэру.

Куток практычных ведаў

ШТО ТРЭБА ВЕДАЦЬ АБ СУХОТАХ

Сухоты існуюць так даўно, як даўно існуе чалавек. Людзі доўга не ведалі, як пашыраецца гэта хвароба, як яна ўзнікае і як яе лячыць. Нягледзячы на некаторыя поспехі, напрыклад, Коха, які адкрыў выклікаючы сухоты бактэрыі, ці Рэнтгена, які дапамог іх выкрыць, толькі XX стагоддзе, а, уласна кажучы, апошняе 25-годдзе дало магчымасць цалкам вылечваць чалавека ад сухот. Былі знойдзены лякарствы, якія перамагаюць палачкі Коха ў хворым арганізме. Адкрытыя лекі гарантуюць, што можна будзе вярнуць хвораму здароўе.

Адна ўмова неабходна дзеля таго, каб сухоты абсалютна перасталі быць грознымі. Гэта тое, што іх неабходна выкрыць рана. Гэтаму служаць радыялагічныя даследаванні лёгкіх і хуткае лячэнне гэтага захворвання. Запабягаюць узнікненню заражэння ўколы супроць сухотаў.

Сучасныя метады лячэння ў бальніцах, у амбулаторыях, у санаторыях, лячэнне лякарствамі, аперацыйнае лячэнне і лячэнне адпачынкам, — гэта добрая зброя супроць сухот.

Чаму ўсё ж дагэтуль сухоты лічацца грамадскай хваробай? Нягледзячы на ўколы, на лякарствы, нягледзячы на бясплатнае лячэнне?

Таму, што сухоты з'яўляюцца хваробай, якая праходзіць употайку. Нязначная тэмпература, пачуццё стомленасці, часамі кашаль, які часта здаецца людзям натуральным пасля зімовых праСтуд на чале з грыпам, — усяго гэтага людзі не прыкмячаюць.

Таму нават невялікая тэмпература, якая паднімецца ў вас раз у дзень, павінна стаць сігналам, што неабходна зрабіць рэнтген лёгкіх. Нельга звальваць усіх недамаганняў на прастуду.

Нельга таксама забывацца, што сухоты з'яўляюцца заразнай хваробай, а таксама і аб тым, што ўзнікае яна не толькі ад заражэння. Важна пры гэтым адпорнасць арганізму, гігіенічныя ўмовы, але перш за ўсё рацыянальная ежа, аб чым варта памятаць штодзень.

І яшчэ важна тое, што сухоты можна вылечыць, толькі выконваючы дакладна прадпісанні доктара. Перапынак у лячэнні, або абмежаванне выпісаных доктарам лякарстваў можа прывесці да вельмі сумных вынікаў.

Эскулап

За народную ўладу

Партызаны аднаго сяла

(Працяг з папярэдняга нумара)

— У атрадзе я аджыў! — ускліквае П. Ігнацюк, і ў яго вачах загараецца маладая іскрынка. — Гэта ўжо табе не тое, што бы заяц, па кустах хавацца, не маючы ніякай падпоры і паратунку. Чалавек пачуў у руках зброю і зусім па-іншаму глянуў на свет. А ў атрадзе хлопцы дружныя, вясёлыя. Многа было таварышаў з розных канцоў Савецкага Саюза, былі таксама і тутэйшыя — Болтрык, двух Пучынскіх з Юшкавага Груда, Шайна і Самсонюк з Кухмоў, Хшаноўскі з-пад Гарадка. Праўда, у лесе — не ў хаце, цяжкавата даводзілася. Бахуроўскі лес малы, зямлянак мы не мелі, халады і дождж надта дакучалі. Але што гэта, калі раз-пораз ішлі мы на дыверсію і на свае вочы бачылі, як валіліся пад адкос нямецкія цягнікі з ваеннай тэхнікай. Кожны з нас адчуваў сваю сілу і разумеў вялікую вартасць свайго дзеяння. Падрывалі мы цягнікі на лініях Гайнаўка-Свіслач і Беласток-Ваўкавыск. Памятаю, каля Бераставіцы ўзарвалі мы паравоз і дзесяць платформаў з танкамі, звалілі цягнікі з тэхнікай каля Гайнаўкі і пад Свіслаччу, знішчалі тэлефонныя лініі, рабілі засады на немцаў і паліцаяў. Людзей да нас прыбывала, атрад разрастаўся. Цеснавата нам станавілася ў Бахуроўскім лесе, а тут і немцы сталі націскаць — пайшлі аблава за аблаваю. Надыходзіла асенняя сцюжа, задажджыла. Нашы камандзіры пачалі прыкідваць, дзе б на зіму ўсяму атраду абсталявацца. І так і сяк меркавалі. Але ж у Воранавым Бары, што на ўсходнім беразе Белавежскай пушчы, прызямліўся савецкі дэсант з загадам для нас перайсці ў Ружанскую пушчу.

За акном у летняй спёцы млее цяністы куст бэзу, сонечны прамень падае на пааранй маршчынамі-барознамі, відаць, некалі шырокі і моцны карак П. Ігнацюка. А ён, папраўляючы каўнер кашулі, ледзь заўважальна падымае правае плячо, як бы папраўляў на ім аўтамат у часе паходу.

— Сабраліся мы і рушылі чалавек сорак у атрадзе і дванаццаць фурманак з амуніцыяй і правіянтам. Аж сэрца радавалася гледзячы, на які моцны атрад мы выраслі. Вядома, ішлі ляснымі сцежкамі, выбіралі месцы найбольш глухія, але каля Ружанскай пушчы ўсё ж наткнуліся на нямецкую засаду. Немцы секанулі знячэўку. Загінуў палітрук Іван Крывабародаў, двух партызанаў было параненых, адзін загінуў без веДама. Федзя называўся, а прозвішча і не памятаю. Пасля бою доўга мы яго шукалі і не знайшлі, відаць, у палон трапіў. Нямецкая засада адступіла. Пахавалі мы свайго палітрука, а самі пакляліся адпомсціць фашыстам за яго смерць. Не ведаю, ці трапіў бы я цяпер на тое месца, бо насыпу мы не сыпалі, магілу зраўнялі з зямлёй, каб фашысты яе не знайшлі і над прахам нашага таварыша не здзекваліся. Памятаю толькі, што на тым месцы расла сасна, а з яе пакарэжанага камля слязілася смала. Не паспелі мы абсталявацца ў Ружанскай пушчы, як праз тры дні зноў на нас рушыла аблава. Бой ішоў дзве гадзіны. Загінула сем чалавек нашых, каля дзесяці было параненых. Але і немцаў мы там палажылі звыш сарака. Аблава адступіла, сабралі мы здабычную зброю і боепрыпасы, пахавалі сваіх калегаў. Непрыветнай для нас аказалася Ружанская пушча. Хоць і далучыўся да нас яшчэ адзін атрад, але надта ж вялікія і балючыя былі нашыя страты. А трэба было спадзявацца, што немцы так нас не пакінуць, сабяруць сілу і зноў будуць атакаваць. І ўзялі мы кірунак на пінскія балоты, дзе знаходзілася галоўная база нашай брыгады імя Савецкай Беларусі. Прайшлі мы непадалёк Картузскай Бярозы, Драгічына на Палессі, цераз вёску Семяноўку. Яна мне асабліва ўрэзалася ў памяць, бо я таксама з Семяноўкі. Па дарозе далучаліся да нас іншыя атрады і, калі ўжо прыйшлі ў сваю брыгаду, было ўжо нас чалавек мо чатырыста. Абсталяваліся ў лясах побач Спораўскага возера, падрыхтавалі зямлянкі, да зімы прыспасобіліся. Доўга не адпачывалі, зараз жа нашыя аперацыйныя атрады пайшлі на чыгунку і дарогі, штораз далей ад Спорава даходзілі мы і ліквідавалі нямецкія пасты, акупацыйную адміністрацыю, палілі масты і знішчалі тэлефонныя лініі. З кожным днём расшыраўся наш партызанскі вольны край. Быў у нас свой аэрадром і рэгулярная паветраная сувязь з Масквой, свой шпіталь, лекары. Цяжка параненых вывозілі самалёты на Вялікую зямлю, хворых і з лёгкімі ранамі — лячылі свае дактары. Але немцы і там не давалі нам спакою. Аднойчы прыляцела некалькі нямецкіх бамбардзіроўшчыкаў і сыпнулі фугаснымі і запальваючымі бомбамі на вёску Спорава, дзе знаходзіўся штаб нашай часці і шпіталь. Загінуў наш хірург і шмат было параненых. Мікалай Болтрык быў ранены ў пазваночнік, і яго разам з іншымі раненымі самалёт забраў на Вялікую зямлю. І ўсё ж мы не суцішыліся, дзень у дзень ішлі на аперацыі. Вось бы сёння памятаю, як каля вёскі Здзітава немцы ў сіле дванаццаці машын спрабавалі нас атакаваць. Бой, праўда, быў цяжкі, але ніводная нямецкая машына з-пад Здзітава не вярнулася ўжо. Калі ж стаў падыходзіць фронт, фашысты спрабавалі збудаваць мост на рацэ Ясёлдзе. Прыслалі атрад венграў. Мы іх не кранулі, але і мост пабудаваць не дазволілі. Давялося нам вытрымаць некалькі атакаў і на нашу базу. Немцы за ўсялякую цану рашылі выбіць нас з вёскі Спорава. Ні салдат сваіх, ні тэхнікі не шкадавалі. І нам прыйшлося адступіць у лясы, дзе была наша запасная база і ўмацаванні на найгоршы выпадак. Але праз некалькі дзён ужо прыйшла Савецкая Армія.

П. Ігнацюк устае ад стала, распраставўшыся ва ўвесь свой двухмятровы рост, размерана прахаджваецца па пакоі.

— Ведаеце, гэта быў пагодны ліпнёвы ранак. Мы цалаваліся з франтавікамі, спявалі і плакалі. Проста не верылася, што чалавек дажыў да свабоды. Маладыя пайшлі на фронт, а мы, старэйшыя, на чым папала, і перш за ўсё пехатою, падаліся ў свае родныя бакі.

Ён затрымоўваецца каля акна, глядзіць на палетак спелага жыта, што гне цяжкі колас. Кідае позіркам па чысценькім, добра ўмэбляваным пакоі.

— І радаснае і горкае было маё вяртанне. Шчасце, што сям'я ўся засталася жывою і здароваю. Загон мой быў і пусты і занядбаны. Але, як бачыце, пабудаваўся я зноўку, гаспадарку на ногі паставіў. Дзеці ўжо выраслі, сталі самастойнымі. І дзяржава мяне не забывае: атрымаў я ўзнагароды, нядаўна таксама і Партызанскі Крыж уручылі. Спакойную маю старасць. Было за што ісці з-над Нарвы аж на бераг Ясёлды.

(Працяг у наступным нумары)

Запісаў **Мікалай Гайдук**

ТРЫБУНА чытачоў

ПАРНАСік
ЧЫТАЛЬНІЦКАЯ ЛІТСУПОЛКА НА НЕГАРАНТАВАНЫХ ПАЯХ

СОН?

Ногі як
няземная сіла
нясуць уперад
перад ім
мэта
вось вось
як дасягне
Ура! сціскалі
рукі доўга
шчасцем
гарэла душа
а дома чакалі
ўжо госці
пальцы далікатна
апусціліся
на клавішы
і ўся радасць
пералілася
ў акорды
музыкі
Шапэна
раптам задумаўся
пяро зручна
выводзіла штосьці
на паперы
вочы зоркамі ажылі
— я геній...
і ўсё загінула ў імгле
— я не той...
вольна прайшла думка
...я
гэта
я...

Ніна Матысюк
Гайнаўскі беларускі ліцэй

НОВАЕ ЖЫЦЦЁ

Мы любім жыццё.
Але ў гэтым жыцці
Злой, пякучай хлусні ужо годзе!
Мы любім справядлівасць
І абяцаем, што паміж намі
Не знойдзецца больш злодзей.
Мы створым новае жыццё!
Будзем працаваць у вялікім трудзе
І ўсялякім брудам і злым людзям
У гэтым жыцці месца не будзе.
Мы будзем шчырыя ў пачуццях,
Добра зразумеем адзін другога.
І будзе ўсё нам даступнае,
Мы ўсё зрабіць можам!
Перад намі шырокая дарога.

Аліна Швед,
Гайнаўскі беларускі ліцэй

ЯК МАРЦІН З ІГНАТАМ ЗАМЯНІЛІСЯ МАНДАТАМ

Як Ігнатка радным стаў,
Дык пісулечку дастаў.
У пісульцы напісана:
„У чац [illegible]
Будзе [illegible]
Прыязд [illegible]
Што ж [illegible]
Едзе ў [illegible]
І як ко [illegible]
Дастаў [illegible]
Хоць [illegible]
Але ў [illegible]
Пасля [illegible]
Не сп [illegible]
Ён зна [illegible]
І зраб [illegible]
Больш [illegible]
І пача [illegible]
Было [illegible]
Як вы [illegible]
Развіт [illegible]
Што [illegible]
Узяў [illegible]
Бо ця [illegible]
Выпіў [illegible]
І пача [illegible]
Потым [illegible]
Пахад [illegible]
Не мі [illegible]
Наняс [illegible]
Што [illegible]
Узяў [illegible]
„Эй, панок, — Ігнат гаворыць, —
Хто цяпер са мной паспорыць.
Мяне людзі выбіралі,
А ў павеце вось што далі“.
І паказвае Ігнат
Сябру раднага мандат.
Ды яшчэ і пагражае,
Што ён дзесь Марціна мае.
Марцін гэта прачытаў
І ў сваю сумку схаваў.
А даў мандат за 200 злотых,
На тым скончыліcь клапоты.
Гэта так Марцін з Ігнатам
Памяняліся мандатам.

Мікола Краўчук
Патока

Аж з Омска прывітанне

Паважаная рэдакцыя! Беларускі тыднёвік „Ніва“, які выдаеце і які я чытаю ўжо не адзін год, памагае мне паўней і глыбей азнаёміцца з жыццём Польскай Рэспублікі, пазнаць яе мінулае і ўбачыць будучае.

Як радасна бачыць, што расце не толькі дабрабыт народа ПНР, але і яго культурны ўзровень.

У знамянальны год у жыцці ПНР мне хочацца прывітаць вас з 30-годдзем Народнай Польшчы, пажадаць усяго найлепшага, вялікіх творчых поспехаў у працы, а галоўнае — трывалага Міру, без якога немагчыма ўсё іншае.

Хай заўжды будзе сонца!

З паважаннем
Ольга Базылюк
г. Омск, СССР

Сяргей Раманчук

Чалавекам добрай работы з'яўляецца жыхар вёскі Альхоўка Гайнаўскага павету Сяргей Раманчук. Працуе ён тэхнікам ветэрынарыі ў Нараўцы ўжо амаль 20 год. У Нараўкаўскай гміне няма ніводнага гаспадара, у якога б не пабываў з запоўненай медыкаментамі сумкай Сяргей Раманчук. Многа кіламетраў — летам і зімой, у сцюжу і мароз, ноччу і днём праехаў ён на сваім матацыкле, несучы дапамогу сялянскай жывёле.

Сяргей Раманчук працуе, не шкадуючы сваіх сіл, не прыніжаючы лекарскай этыкі. Прыходзілася бачыць, як глыбокім вечарам уставаў С. Раманчук з-за святочнага стала, накідаў белы халат і адпраўляўся за некалькі кіламетраў, каб даць дапамогу раптам захварэўшай жывёле, ці ратаваць яе ад нечаканага выпадку. „Людзі прыходзяць і а 4-ай гадзіне раніцы, — гаворыць Тамара Раманчук, настаўніца і жонка С. Раманчука, — і просяць дапамогі“.

Апрача прафесіянальнай працы, Сяргей Раманчук актыўна дзейнічае на грамадскай ніве. Некалькі гадоў з'яўляецца ён сакратаром ПОП ПАРП у Альхоўцы і сакратаром па сельскагаспадарчых справах гміннага камітэта ПАРП у Нараўцы.

Сяргей Раманчук належыць да таго пакалення, якое атрымала веды і маральнае выхаванне ў Народнай Польшчы. Гэты факт мае вялікае значэнне менавіта цяпер, калі працоўны народ адзначае слаўны юбілей — 30-годдзе ПНР.

Мікалай Варанецкі

Сёстры Наумчык

[illegible]

Маладыя памаглі

У час жніва ўсе памагалі адзін другому як маглі. У некаторыя вёскі прыязджалі групы маладых людзей з горада і памагалі сабраць збожжа самотным гаспадарам. Моладзь у Дубічах Царкоўных таксама не спала. У адзін вольны дзень яна сабралася і пайшла на жніво да самотнай жанчыны. На яе поле выйшлі ў 8 гадзін раніцы і з вялікім запалам працавалі да поўдня. Зрабілі вельмі многа. А было іх усіх 18 асоб.

Вечарам маладыя сабраліся ў святліцы і правялі супольны вечар.

Ніна Петручук

А што з вадою?

У чыжоўскай малачарні доўгі час не было добрай электрычнай інсталяцыі. Часта псавалася тут святло. Дакрануўшыся да электрычнага парніка, магло стукнуць цябе па руцэ электрычным токам, што аж у вачах рабілася цёмна. Цяпер усё гэта наладзілася, апрача гідрафора, у якім няма ані кропелькі вады. І так ужо каля 2 год. Пэўна, заіржавеў гэты гідрафор у сярэдзіне, а таксама і матор, які не слухаецца і не качае вады. У гэтай справе прыязджаў не адзін раз спецыяліст. Лазіў ён у калодзеж, выменьваў маторы, але так і не направіў. Кожны раз, замачыўшыся да пояса, кідаў праклянцце, каб вада высахла ў калодзежы, дык ён не мучыўся б у Чыжах. А малачарка надалей вымушана мучыцца, носячы ваду вёдрамі, каб памыць падлогу і басейн на малако. Можа Акруговая малачарская спулдзельня ў Гайнаўцы прышле добрага спецыяліста. На таго, што прыязджаў ужо, нельга далей спадзявацца, няхай ён сушыцца.

Смелы

Актывіст БГКТ

Іван Лабузінскі з вёскі Клейнікі — вядомы актывіст Беларускага таварыства на Гайнаўшчыне. „Я люблю сваю мову, — кажа ён, — і буду ёй верны заўсёды“.

В. Б.

Чын гайнаўскіх працаўнікоў сувязі

У Гайнаўцы праводзяцца работы пры закладанні аўтаматычнай тэлефоннай цэнтралі, якая будзе служыць жыхарам горада. Работы праводзіць Варшаўскае прадпрыемства тэлекамунікацыйных работ, аддзел у Беластоку. Акруговае ўпраўленне поштаў у Гайнаўцы (ОУПТ) арганізавала грамадскі чын сваіх працаўнікоў. 54 асобы прынялі ўдзел у гэтым чыне і працавалі пры капанні равоў і іншых працах. Агульны нагляд над ходам прац вёў дырэктар ОУПТ Мікалай Суліма. Людзі працавалі ў некалькіх месцах — на вуліцы Ліповай, Варшаўскай, Горнай, Варынскага і на чыгуначнай станцыі.

Усім удзельнікам чыну, працаўнікам сувязі з усяго павету, кіраўніцтва ОУПТ складае шчырае дзякуй.

Э. Вайсковіч

Мост — пастка

Некалькі тыдняў таму назад над Бельскам прайшла вялікая навальніца, якая прынесла сялянам многа затрат. Вада затапіла палі з пасевамі, сенажаці. У Падбелі, напрыклад, гр. Дзмітру Нікіцюку рака Белая (якая выступіла з берагоў) заліла агарод і плантацыю памідораў. Затраты былі вялікія — некалькі дзесяткаў тысяч злотых. Тая ж навальніца папсавала масты, размыла дарогі.

Едучы з Падбеля ў Дубяжын, трапляеш на такі размыты мост на рацэ Белай. Вада з абодвух бакоў зрабіла аграмадныя праломы. Немагчыма цяпер праехаць фурманцы. Трэба аб'язджаць аж каля Мокрага. Нехта палажыў дзве дошкі, каб можна было прайсці пехатою. Дзівуецца чалавек, што папсаваным мастом ніхто не цікавіцца, ні жыхары Дубяжына (ім жа дарога неабходная), ні дарожныя ўлады ў Бельску. Папсаваны мост на Белай праз некалькі тыдняў быў не забяспечаны і неасветлены ўночы. А гэта ж праўдзівая пастка на людзей.

Мацейка

Калі закончыцца?

Вельмі часта мы гаварылі і пісалі пра дарогу з Патокі ў Тапаляны. Кепская тут дарога. Рамантуюць яе ўжо даўно. Многа дапамагала грамадскім чынам гмінная арганізацыя ПАРП і моладзь, а ўсё ж да канца няма каму заняцца гэтай справай. Усё так складаецца, што да рамонту дарогі рыхтуюцца ўсю зіму і рамантаваць яе пачынаюць на пачатку зімы. Цікава, дзе сядзяць і што думаюць дарожныя майстры цэлае лета.

Гэтай дарогай ходзяць у школу ў Тапаляны дзеці, а ходзячы месяць толькі балота. Дарожныя ўлады павінны прайсціся гэтай дарогай ўвосень, або вясной, тады напэўна хутка яе направяць.

Мікалай Краўчук

Ёсць у нас клуб

Моладзі ў Зубаве не так ужо і многа, але каб добра правесці вольны час, дык дагэтуль і не было дзе. Ніхто ніколі не пабудаваў у вёсцы ніякага клуба. Моладзь марыла, каб хоць нейкі куточак знайсці і зрабіць у ім святліцу.

Гэтыя мары споўніліся, калі ў вёсцы перастала існаваць школа. Грамадскім чынам моладзь адрамантавала пашкольны будынак, памалявала яго, памыла і давяла да парадку. Цяпер тут буфет і зала для культурных заняткаў. Клубовай была выбрана Ніна Карпюк.

Яўгенія Аўсенюк

Наша ПОШТА

„Дарагая Рэдакцыя! Я чытаю „Ніву“ і вельмі хацела б атрымаць слоўнік беларуска-польскі. Часам мне цяжка без слоўніка чытаць па-беларуску. Скажыце мне, колькі каштуе такая кніжачка, а я прышлю грошы.

Сумна мне па Радзіме. Родам я з Мачыноўшчыны, каля Маладзечна. Так хацелася б мець хоць слоўнік, каб зменшыць нуду. Так сэрца баліць мне па родных мясцінах.

Ванда Чэнтлер, „M.C.S.P.“

Няма слоўніка беларуска-польскага. Не быў выдадзены такі ані ў Польшчы, ані ў Беларусі. Польская акадэмія навук выдала слоўнік польска-беларускі і гэты слоўнік можна купіць у нас. У Беларусі быў выдадзены слоўнік беларуска-рускі і руска-беларускі.

НЯСЛАЎНАЯ ХРОНІКА

■ На дарозе каля вёскі Навасады ў Гайнаўскім павеце самаход „Люблін“ мінаўся з іншым самаходам і ўдарыў пры гэтым 14-гадовую дзяўчыну з Барысаўкі. Яе хутка завязлі ў шпіталь. Там яна памерла.

■ На дарозе каля вёскі Альхоўка ў Гайнаўскім павеце жыхар вёскі Семяноўка здырыўся сваім трактарам з матаролерам. Едучы матаролерам чалавек быў цяжка паранены і адвезены ў шпіталь.

У АДКАЗ НА НАШУ КРЫТЫКУ

ПРА ВАДУ Ў АЖЫННІКУ

Адказвае:
POWIATOWY ZARZĄD GOSPODARKI WODNEJ I MELIORACJI W BIAŁYMSTOKU.

W odpowiedzi na reportaż zamieszczony w gazecie „Niwa” Nr 23/954/ z dnia 9.VI.1974 r. dotyczący trudności w zaopatrzeniu w wodę mieszkańców miejscowości Ożynnik Gmina Wasilków, Powiatowy Zarząd Gospodarki Wodnej i Melioracji w Białymstoku informuje:

— W roku 1961 Przedsiębiorstwo Zaopatrzenia Rolnictwa w Wodę w Warszawie na zlecenie Wojewódzkiej Rady Narodowej w Białymstoku wykonało we wsi Ożynnik studnię głębinową.
Studnia ta posiada głębokość 71 m.
Ze względu na brak energii elektrycznej, w studni zamontowano ręczną pompę ssąco-tłoczącą. Energia elektryczna została doprowadzona w 1972 r.
Poziom wody w studni jest niski, przez co utrudnione jest jej pompowanie.
W celu zmechanizowania poboru wody Urząd Miasta i Gminy w Wasilkowie zlecił dla Przedsiębiorstwa Elektryfikacji i Technicznej Obsługi Rolnictwa „Eltor” w Białymstoku zamontowanie pompy głębinowej i wyprowadzenie punktu poboru wody. Przedsiębiorstwo przyjęło zlecenie dnia 7.08.1974 r. a planowany termin wykonania — do końca miesiąca sierpnia 1974 r.

Z-ca kier. d/s łąkarskich
mgr inż. Konstanty Hukajło

NIWA 15-950 Białystok, ul. Wesołowskiego 1. TELEFON 2-32-41. PRENUMERATA: Oddziały „Ruchu”, urzędy pocztowe i listonosze. Wydawca RSW „Prasa—Książka—Ruch”. Indeks 36911.

ГРЫБНАЯ ЛІХАМАНКА

Установу тыдзень з ранку
Б'е, калоціць ліхаманка.
Ад самога Кузьміча
Да вахцёра Махача.
Ну, нібыта перад святам,
У мясцкоме пот л'е градам
Збіўся з ног увесь актыў —
Так „скалочваў" калектыў.
Дзень мінуў, мінае пяты —
Калектыў „падмазаў" пяты.
Як раней, у суботу зноў
Мчаў аўтобус грыбнікоў.
Лес — для кожнага раздолле,
Пакажы, на што ты здольны.
Вунь, глядзіце, — Кавалькоў
Цягне кош баравікоў.
— Ці ж я горшы? — так употай
Пра сябе падумаў Кротаў.
А інспектар Дыч Пятро
Прэ другое ўжо вядро.
Сам сабе Кузьміч не верыць:
Як працуюць! Нават Вера
Сакратарка — во агонь! —
Перагнала ўжо яго.
Перавернуць думаў горы.
Не бярэ людзей і змора.
...Панядзелак наступіў,
Час рабочы ўжо прабіў.
Працаваць пара.

Ды дзе там!
Кожны дзеліцца сакрэтам.
Імяніннікам — Знайдзён:
Па грыбах ён — чэмпіён.
Цэлы дзень — адны дэбаты,
У каго грыбоў багата.
А назаўтра — з базы зноўку
Па грыбы, цяпер з начоўкай.

* * *

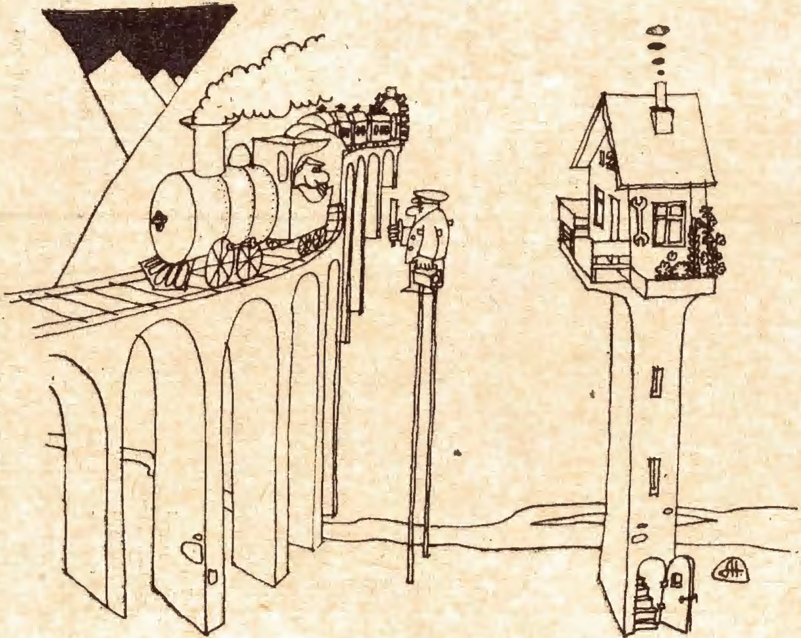
Я хачу сказаць усім,
Што грыбы тут ні пры чым,
Дрэнь, калі штодзень ад ранку
Б'е грыбная ліхаманка.

Язэп Мятла

— Выбачайце, але мне нічога не было відаць з майго месца!

НІЎКА

ПАРАДА

Дзядуля просіць касіршу:
— Калі ласка, дайце мне плацкартны білет. Толькі на ніжнюю паліцу, калі ласка, бо мая старая на верхнюю не ўлезе.
— Няма ніжніх месц, дзядуля. Вы ўжо памяняйцеся з кім-небудзь.
— Э, дык хто ж захоча на бабу мяняцца, — уздыхнуў стары.

ЗОРКІ Ў ЛУЖЫНЕ

Каля лужыны ляжыць п'яны. Ідуць міма двое ды й кажуць:
— Давай падымем гэтага п'яніцу, а то яшчэ ўтопіцца.
— А я не п'яніца, — адказвае той, — вось бачыце, колькі зорак у лужыну насыпалася з неба? Я такога дзіва яшчэ не бачыў, дык лёг і гляджу.

НЕ РАЗГУБІЎСЯ

Аднойчы ехаў пан у госці са слугою. Па дарозе ён вырашыў адпачыць. Пан лёг, а слузе загадаў разбудзіць яго праз тры гадзіны. Слуга сядзіць, а пан спіць, аж храпе. Доўга цярпеў слуга гэтае храпенне, а потым разгневаўся і разбудзіў пана. Той пачаў крычаць.
— Як ты смееш мяне будзіць?
Слуга не разгубіўся і адказаў:
— Я не будзіў, я толькі хацеў сказаць, што вам засталося спаць яшчэ адну гадзіну.

БЕСПАМЯТНЫ

Ужо на вакзале муж раптам звяртаецца да жонкі, з якой толькі насміхаўся, што яна бярэ ў дарогу так многа розных рэчаў:
— Як шкада, дарагая, што ты не захапіла з сабою фартэп'яна. Я пакінуў на ім білеты.

ВЫКРАІЎ

Закройшчык купіў „Жыгулі".
— Адкуль у яго такія грошы? — дзівіцца адна суседка.
— Выкраіў! — адказала другая.

СІЛА ВОЛІ

— Мой муж кінуў курыць, — хваліцца кабета.
— Значыць, у яго ёсць сіла волі.
— У яго? Гэта ў мяне яна ёсць!

ХІТРУН

— Гм, ты кажаш, што табе ўсяго шэсць год? — недаверліва спытаў кандуктар маленькага безбілетніка. — А калі ж табе споўніцца адзінаццаць?
— Хутка. Як толькі выйду з вагона!..

...Ён казаў: мала мець сумленне, трэба, каб яно цябе яшчэ і мучыла.

...Пісаць ён пачаў вельмі рана: жонка і дзеці яшчэ спалі.

БІЛЕТ

Што кажаце? Білет паказаць? Гэта можна. Такі тоненькі, зялёненькі. Яшчэ і дзяўчына сімпатычная ў касе сядзела. Губы бантікам. Вочы бы азёры. Чыстая русалка. А на галаве... Што кажаце? Пра русалку не трэба? Паказаць білет? Калі ласка, зараз пашукаю. Вось такі тоненькі, спецыяльнай машынай выбіваецца. Націскае касір кнопку, чырк-чырык і гатова. Куды ж гэта я яго запхнуў? Здаецца, вось сюды. Ага, нешта намацаў. Ты, глядзі, не білет, а дзедава квітанцыя з млына. Харошы быў стары. На трамбоне іграў? Дарма вы вось так, грамадзянін рэвізор, гаворыце. Гэта зусім не казка. Дзед быў сапраўдным музыкантам. Яму, калі хочаце ведаць, трамбона хапала толькі на два вяселлі. Туды нёс цэлы, а назад — пагнутае жалеза. Вось іграў! А вы кажаце... Што? Ды шукаю, хіба не бачыце? Гэта ж вам не тыднёвік „Футбол", а тоненькі паперак. Можа, недзе паміж рубцамі ў кішэні схавацца або між папяросы забрацца. Ды вы не хвалюйцеся. Я іх зараз усе па адной перамацаю, а знайду. Сядайце, грамадзянін рэвізор. Не хочаце? Справа ваша, абы я прапанаваў. Бо ёсць жа некаторыя, уваткнуць нос у газету і да старэйшых ніякай павагі. Аднойчы ехалі мы... Вы нешта хацелі сказаць? Супакойцеся. Знойдзецца той білет. Не варта праз такую дробязь хвалявацца. Дома ж дзеткі, жонка. А нервовыя клеткі не аднаўляюцца. Трэба берагчы здароўе. Ты, глядзі, і між папяросамі няма. Дзе ж ён падзеўся? Ды вось і прыехалі. Калі б не сыходзіць — абавязкова знайшоў бы. Паддайце — ну чамадан...

Барыс Палішчук

— Да твайго прыходу мне заўсёды дазвалялі спаць пры адкрытым акне!

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

По просьбе Крыстыны Главацкай з Беластока змяшчаем песню

— На жаль, каханне дае часам нечаканыя рэзультаты.

МІНІВЕРШЫ

АДДАНАСЦЬ

— Люблю цябе!.. — пакляўся Воўк Казе.
І клятву вернасці да скону ён нясе.

НЯДБАЙНАСЦЬ

Дзе гаспадар не прыкладзе руку,
Раздолле ўночы Пацуку.

ДАВЕРЛІВАСЦЬ

У птушнік працаваць адправілі Тхара.
Сказалі: — Справу знае і вопыт мае.

ХРАБРАСЦЬ

— А я нікога не баюся! —
Выхваляўся Заяц перад Мухай.

Станіслаў Кацуба

„SOS" РАЗДАЕЦЦА СА ШКОЛЫ...

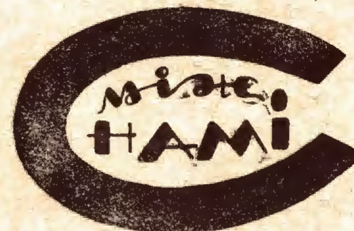
Настаўнікі Нью-Йорка будуць узброены мініяцюрнымі радыёперадатчыкамі. Слова „узброены" ўжываецца ў яго літаральным сэнсе, паколькі радыёперадатчыкі прызначаны не для вучэбных мэт. З іх дапамогай настаўнікі пры нападзенні на іх школьнікаў змогуць перадаваць у эфір „сігналы бедства". Аб тым, што такія выпадкі не такія ўжо рэдкія, сведчыць, у прыватнасці, распаўсюджваемая амерыканскімі ўладамі спецыяльная сістэма мер па забеспячэнню бяспекі выкладчыкаў. На гэтыя мэты намячаецца выдаткаваць 12,5 мільёна долараў.

УКРАЛІ РАЗАМ З... ДОМАМ

Рым атрымаў сярод буйных еўрапейскіх гарадоў сумную вядомасць „чэмпіёна па злачыннасці". Ад свайй сталіцы, відаць, стараецца не адставаць і італьянская правінцыя. У Ганцыры (гарадок паблізу Месіны), напрыклад, зладзеі, не задаволіўшыся „рухомай" маёмасцю, якая была ў доме, укралі разам і саму будову. Выкарыстаўшы тое, што гаспадары паехалі на вяселле ў другі горад, зладзеі разабралі дом і адвезлі яго на грузавіках. Калі вясёлыя ўладальнікі вярнуліся, яны вырашылі, што памыліліся дарогай, паколькі на прывычным месцы, дзе павінен быў стаяць іх дом, было пуста... Суседзі апраўдваліся: чулі, маўляў, нейкі шум, але пабаяліся паглядзець, таму што вечарам выходзіць на вуліцу небяспечна.

З'ЕЗД НІЗКАРОСЛЫХ

Паблізу ад Мюнхена закончыўся з'езд... нізкарослых. У Заходняй Германіі цяпер жыве каля 100 тысяч чалавек ростам ад 1,20 да 1,40 метра. З'езд звярнуўся да федэральных улад з просьбай панізіць падаткі на людзей маленькага росту і выпусціць у продаж дастатковую колькасць абутку і адзення невялікіх памераў.

Кожнаму колу хочацца быць вядучым.